

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

1131045

**EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO
A PERSPEKTÍVY ZVYŠOVANIA VÝROBY BIOPOTRAVÍN
V EÚ A NA SLOVENSKU**

2011

Andrea Antoliová

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

**EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO
A PERSPEKTÍVY ZVYŠOVANIA VÝROBY BIOPOTRAVÍN
V EÚ A NA SLOVENSKU**

Bakalárska práca

Študijný program:	Európske rozvojové programy
Študijný odbor:	6218700 Verejná správa a regionálny rozvoj
Školiace pracovisko:	Katedra európskych politík
Školiteľ:	Ľubica Rumanovská, Ing. PhD.

Nitra, 2011

Andrea Antoliková

Čestné vyhlásenie

Vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Rozvoj ekologického poľnohospodárstva a perspektívy zvyšovania výroby biopotravín na Slovensku a v Európskej únii“ vypracoval samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre, 17. mája 2011

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie mojej školiteľske Ing. Ľubici Rumanovskej, PhD. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

ABSTRAKT

ANTOLIKOVÁ, Andrea: Ekologické poľnohospodárstvo a perspektívy zvyšovania výroby biopotravín v EÚ a na Slovensku.

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre. Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja; Katedra európskych politík; Vedúci záverečnej práce: Ing. Ľubica Rumanovská, PhD. Nitra, 2011. s. 59.

Cieľom bakalárskej práce je analyzovať a porovnať podmienky rozvoja ekologickej poľnohospodárskej výroby, vývoj, podpornú politiku a organizáciu ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike a Rakúsku, a na základe údajov získaných zo štúdií Ministerstiev krajín poukázať na rozdiely v dosahovaných výsledkoch ekologického poľnohospodárstva.

Zmyslom práce bude zdôrazniť význam ekologického poľnohospodárstva, poukázať na jeho slabé a silné stránky, možnosti rozvoja na základe stanovených cieľov v akčných plánoch krajín. Taktiež hľadá perspektívy výroby biopotravín v Slovenskej republike a Európskej únii, a formuluje jeho predikcie.

Práca je rozdelená do 4 kapitol. Obsahuje 10 obrázkov, 4 tabuľky a 2 prílohy. Prvá kapitola je venovaná teoretickému prehľadu. Vymedzuje základné pojmy ekologického poľnohospodárstva, jeho princípy a smery. Sú tu charakterizované pojmy ako biopotraviny a bioprodukty a ich súčasné postavenie v Slovenskej republike. V štvrtej kapitole je venovaná pozornosť úrovni, legislatíve a organizácii ekologického poľnohospodárstva vo vybraných štátoch Európskej únie a v Slovenskej republike. Taktiež práca analyzuje ekologickú poľnohospodársku výrobu v Slovenskej republike prostredníctvom vybraného ekologického družstva Važec a v Rakúsku, a zároveň vyjadruje perspektívy zvyšovania výroby biopotravín z pohľadu rôznych autorov a organizácií.

Výsledkom riešenia danej problematiky je poukázať na rozdiely rozvoja ekologického poľnohospodárstva v dvoch susedných krajinách.

Kľúčové slová: Ekologické poľnohospodárstvo. Ekologická poľnohospodárska výroba. Ekologicky obhospodarovaná plocha. Biofarma. Biopotraviny. Bioprodukty. PD Važec.

ABSTRACT

ANTOLIKOVÁ, Andrea: Organic farming and prospects of increasing organic food production in the European Union and Slovakia.

Slovak University of Agriculture in Nitra. Faculty of European studies and Regional Development; Department of European Policies; Tutor of graduate thesis: Ing. Ľubica Rumanovská, PhD. Nitra, 2011. p. 59.

The aim of the Bachelor thesis is to analyse and compare development conditions of organic farming production, evolution, supporting policy and organization of organic farming in the Slovak republic and Austria, and based on the data obtained from the Ministries' studies of the countries refer to the gap in results achievement of organic farming.

The meaning of this thesis shall be to emphasize the importance of organic farming, underline its both weaknesses, strengths and development opportunities based on the objectives set within Action plans of the countries. The work also looks for prospects of organic food production in the Slovak republic and the European Union and formulate its predictions.

The thesis has been divided into 4 chapters. It consists of 10 pictures, 4 tables and 2 attachments. The first chapter is devoted to the theoretical overview. It explains the basic concepts of organic farming, its principles and directions. There are characterized the concepts such as organic food and organic products and the current status given to them in the Slovak republic. The focus of attention within the fourth chapter is on the level, legislation and organization of organic farming in selected countries of the European Union.

Simultaneously the thesis analyzes organic food production in the Slovak republic on the example of selected organic agricultural cooperative Važec and in Austria, and it expresses prospects of increasing organic food production from different authors and organisations' points of view.

The results of dealing with the issue is to refer to the different conditions of organic farming development in two neighbouring countries.

Key words: Organic farming. Organic farming production. Area under organic farming. Organic farm. Organic food. Organic products. Organic agricultural cooperative Važec.

Obsah

Obsah	3
Zoznam skratiek	7
Úvod	9
1 Súčasný stav riešenej problematiky	10
1.1 Definovanie pojmu ekologické poľnohospodárstvo	10
1.2 Princípy ekologického poľnohospodárstva.....	11
1.3 Vývoj a smery ekologického poľnohospodárstva.....	14
1.4 Charakteristika pojmov bioprodukty a biopotraviny	15
1.5 Súčasný postavenie bioproduktov a biopotravín v SR.....	17
1.6 Úroveň ekologického poľnohospodárstva vo vybraných štátoch EÚ.....	21
2 Cieľ práce.....	23
3 Metodika práce.....	24
3.1 Pracovné postupy a spôsob získavania údajov	24
3.2 Charakteristika objektu skúmania.....	24
3.3 Použité metódy hodnotenia	25
4 Výsledky práce	26
4.1 Rozvoj a organizácia ekologického poľnohospodárstva vo vybraných štátoch EÚ a v SR.....	26
4.1.1 Analýza EPV v EÚ	26
4.1.2 Analýza EPV v SR.....	31
4.1.2.1 Analýza subjektu realizujúceho EPV v SR - Ekologické družstvo Važec38	
4.1.3 Analýza EPV v Rakúsku.....	41
4.1.4 Komparácia EPV v SR a Rakúsku.....	45
4.1.5 Perspektívy zvyšovania výroby biopotravín v SR a EÚ	46
Záver	51
Zoznam použitej literatúry	53
Prílohy.....	57

Zoznam skratiek

ABG - Austria Bio Garantie Gesellschaft zur Kontrolle der Echtheit biologischer Produkte

AGÖL - Die Arbeitsgemeinschaft Ökologischer Landbau

AMA – Agrarmarkt Austria

BÖLW - Bund Ökologische Lebensmittelwirtschaft

BIOS - Biokontrollservice

DPH – Daň z pridanej hodnoty

EEA – European Environment Agency (Európska environmentálna agentúra)

EHS – Európske hospodárske spoločenstvo

EK – Európska komisia

EP – Ekologické poľnohospodárstvo

EPV – Ekologická poľnohospodárska výroba

EÚ – Európska únia

GAP – Die Gemeinsame Agrarpolitik

GMO – Geneticky modifikované organizmy

IFOAM - International Federation of Organic Agriculture Movements (Medzinárodná federácia hnutí pre ekologické poľnohospodárstvo)

MPŽPRR SR – Ministerstvo pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

MŽP SR – Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

NAPANT – Národný park Nízke Tatry

NR SR – Národná rada Slovenskej republiky

OIG Biolandbau - Österreichische Interessensgemeinschaft für Biologischen Landbau
(Združenie pre podporu organického poľnohospodárstva)

ÖPUL - Österreichisches Programm für eine umweltgerechte Landwirtschaft (Rakúsky program pre poľnohospodárstvo chrániace životné prostredie)

PD – Poľnohospodárske družstvo

PP – Poľnohospodárska pôda

SR – Slovenská republika

TANAP – Tatranský národný park

TPO – Technická platforma „Organics“

TTP – Trvalé trávne porasty

ÚKSUP – Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky

Úvod

Ekologické poľnohospodárstvo sa v podmienkach Slovenskej republiky nachádza pod priemerom EÚ. Trh s biopotravínami je ešte nedostatočne rozvinutý a je veľmi náročné nájsť podrobné informácie, ktoré by pomohli zhodnotiť úroveň rozvoja ekologickej poľnohospodárskej výroby. Tým, že ekologické poľnohospodárstvo znamená zdravý spôsob stravovania, rozhodla som sa venovať problematike ekologického poľnohospodárstva, a aspoň sčasti nahliadnuť do tohto zložitého procesu výroby a zmeny hospodárenia.

Ekologické poľnohospodárstvo sa v súčasnosti stáva novým trendom hospodárenia a spája sa so zmenou životného štýlu, myslenia a cítenia. Jeho rozvoj je podmienený viacerými faktormi a preto možno badať rozdiely v podmienkach v Rakúsku a na Slovensku, ktoré sú bližšie vysvetlené na základe analýzy hospodárenia a dosiahnutých výsledkov. Slovensko vstúpilo do Európskej únie o 9 rokov neskôr ako jeho západný sused. Rakúsko je jednou z krajín vzniku bio-dynamickej metódy ekologického poľnohospodárstva, kde sa vytvárali vhodné podmienky na jeho rozvoj už od 90. rokov. Komparácia týchto podmienok rozvoja, vývoja a podpornej politiky v oboch krajinách ukazuje, že Slovenská republika hoci zaostáva za priemerom EÚ, postupne sa dostáva na jej hranicu a zvyšuje svoje hodnoty takmer vo všetkých ukazovateľoch hodnotenia úrovne ekologického poľnohospodárstva napĺňaním cieľov Akčného plánu EP. Stabilizuje svoje postavenie na trhu biopotravín a na základe predikcie mnohých autor, možno v budúcnosti očakávať vysokú úroveň odbytu, ako aj ponuky biopotravín.

Cieľom bakalárskej práce je analyzovať a porovnať podmienky rozvoja, vývoj a podpornú politiku ekologického poľnohospodárstva na Slovensku a v Rakúsku a na základe údajov získaných z rôznych štúdií poukázať na ich rozdiely.

Tým, že ekologická výroba je spočiatku náročná pre hospodárenie v ekologickom poľnohospodárstve, ešte stále existuje určitý počet konvenčných farmárov, ktorí nemajú záujem presedlať na zdravý a udržateľný spôsob hospodárenia. Preto ich treba motivovať a hľadať možnosti a nástroje ako zvýšiť počet biofarmárov. Raz sa možno stane predikcia skutočnosťou, že popri ekologickom poľnohospodárstve sa nebude konvenčné praktizovať, alebo ak, aspoň v minimálnej miere.

---

1 Súčasný stav riešenej problematiky

1.1 Definovanie pojmu ekologické poľnohospodárstvo

Ekologické poľnohospodárstvo je charakterizovaný ako vyvážený agroekosystém trvalého charakteru, ktorý je založený predovšetkým na miestnych a obnoviteľných zdrojoch. Celá príroda je chápaná ako jednotný celok, v ktorej povinnosťou človeka je riadiť poľnohospodársku výrobu tak, aby sa stala harmonickou súčasťou prírody¹.

V súčasnosti sa pojem ekologické poľnohospodárstvo označuje aj ako „organické, biologické, alternatívne“. Často sú tieto pojmy považované za synonymá a sú medzi nimi nepatrné rozdiely prejavujúce sa v akademických diskusiách. Sú rozdielne predovšetkým z dôvodu rozdielnych časových a miestnych podmienok ich vzniku, ale ich princípy a prax sú v základoch obdobné. Podstatným menovateľom je predovšetkým to, že sa v nich nepoužívajú priemyselné hnojivá a syntetické pesticídy².

Ekologické poľnohospodárstvo ako systém hospodárenia, ktorý podporuje a zlepšuje hygienu agrosystému, vrátane biodiverzity, biologický kolobeh a pôdnu biologickú aktivitu. Kladie dôraz na používanie hospodárskych praktík uprednostňovaním faremných vstupov, používa pre životné prostredie šetrné spôsoby agronomických, biologických a mechanických metód ako protiklad syntetických prípravkov; v chove hospodárskych zvierat kladie dôraz na pohodu a podmienky zvierat³, dbá na celkovú harmóniu agroekosystému a jeho biologickú rozmanitosť a uprednostňuje obnoviteľné zdroje a recykláciu surovín. Ekologické poľnohospodárstvo zodpovedá princípom udržateľného rozvoja poľnohospodárstva, pričom neplní len produkčnú funkciu, ale predovšetkým mimoprodukčnú pre ochranu životného prostredia a správcovstva krajiny⁴.

Ekologické poľnohospodárstvo predstavuje takú výrobu produktov, ktorej cieľom je minimalizácia a postupné vylúčenie použitia syntetických chemikálií, priemyselných hnojív, pesticídov, liečiv a kŕmnych doplnkov a ostatných chemických látok, pri

---

¹ BANDLEROVÁ, A. et al.: *Agrárne právo Európskej únie*. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre. 2007. s. 186.

² LACKO- BARTOŠOVÁ, M. et al.: *Ekologické poľnohospodárstvo*. Vydavateľstvo EKO. 1995. s.6.

³ Welfare zvierat

⁴ KOVÁČ, K., MACÁK, M.: *Ekologické pestovanie rastlín*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre. 2007. s. 16.

---

preferovaní prirodzenej pôdnej úrodnosti, uchovaní a obnovy dynamickej rovnováhy agrosystému⁵.

Ekologická poľnohospodárska výroba je taký produkčný systém, ktorý zachováva zdravie pôdy, ekosystémov a ľudí. Ekologická poľnohospodárska výroba sa spolieha na ekologické procesy, biodiverzitu a cykly prispôsobené miestnym podmienkam, uprednostnené pred vstupmi s nepriaznivými účinkami. Ekologická poľnohospodárska výroba je kombináciou tradície, inovácie a vedy, ktorá je užitočná životnému prostrediu a podporuje férové obchodné vzťahy, dobrú kvalitu života pre všetkých zainteresovaných⁶.

Ekologické poľnohospodárstvo je trvalo udržateľným agroekosystémom využívajúcim najmä mieste a obnoviteľné zdroje. Používa technológie pestovania a chovu hospodárskych zvierat, ktoré minimalizujú poškodenie životného prostredia. V systéme sa uplatňuje hnojenie hospodárskymi hnojivami, pestovanie medziplodín, zelené hnojenie, využitie biologických prípravkov na ochranu rastlín, regulácia výskytu burín hlavne mechanickými a fyzikálnymi spôsobmi. Pre obnovu biodiverzity sa používa pestrý oševný postup a ekologické ochranné pásy. Zabezpečuje výrobu kvalitných a plnohodnotných potravín. V chove hospodárskych zvierat sa používajú výlučne krmivá pochádzajúce z ekologickej rastlinnej výroby⁷.

Ekologické pestovanie rastlín možno uskutočňovať na pôde, ktorá sa nenachádza v zaťažených územiach podľa Vyhlášky MŽP SR č. 112/1993 Z. z. a ktorej využitie na tento účel odsúhlasil ÚKSUP na základe výsledkov analýz obsahu cudzorodých látok⁸.

1.2 Princípy ekologického poľnohospodárstva

Základnou ideou ekologického poľnohospodárstva je hospodárenie, ktoré je v súlade s prírodou. Dôležité je hospodárenie v uzavretom výživovom látkovom cykle, čo vlastne znamená prirodzený súlad medzi pôdou, rastlinami, zvieratami a človekom na zabezpečenie dlhodobej a zdroje šetriacej produkcie. Ekologické poľnohospodárstvo berie ohľad na život v spoločenstve rastlín a zvierat reagujúce na prostredie. Celková

---

⁵ KOVÁČ, K., MACÁK, M.: *Ekologické pestovanie rastlín*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2007, s. 9.

⁶ *Definition of Organic Agriculture*. [cit.22.3.2011] Dostupné na internete: <http://ifoam.org/growing_organic/definitions/sdhw/pdf/DOA_Slovakian.pdf>.

⁷ ŠIMČÁK, P. et al.: *Ekonomika výroby bioproduktov*. Nitra: SPU Nitra. 2003. s.9.

⁸ ŠIMČÁK, P. et al.: *Ekonomika výroby bioproduktov*. Nitra: SPU Nitra. 2003. s.10.

---

organizácia ekologicky hospodáriaceho podniku musí smerovať k podpore celku, pričom dlhodobé pôsobenie je dôležitejšie než krátkodobý efekt. Z hľadiska národohospodárskeho ekologické poľnohospodárstvo prináša väčší úžitok, pretože dôsledne minimalizuje zaťaženie prírodných zdrojov a súčasne nevytvára množstvo prebytkov potravín. Finančný úspech v ekologickom podniku spočíva v dodržiavaní biologických postupov, a nie v používaní chemicko-technických prostriedkov. Ekologické poľnohospodárstvo sa prejavuje diverzifikáciou poľnohospodárskej výroby a zakladá sa na multifunkčnom prístupe k využívaniu a obhospodarovaniu pôdy. Znamená to, že poľnohospodárstvo už nie je vnímané iba ako zdroj obživy obyvateľov, ale jeho význam je posudzovaný aj z hľadiska mimoprodukčného a environmentálneho. Aj v tomto smere sa v ostatnom desaťročí následne rozvíja ekologické poľnohospodárstvo v Slovenskej republike. Jeho uplatňovanie je spojené so zmenou nielen technologických postupov, ale aj ekonomických prístupov a hľadaním vhodných marketingových opatrení⁹.

Tieto uvedené myšlienky sa opierajú o základné princípy ekologického systému hospodárenia, ktoré pre poľnohospodárske ekopodniky stanovujú presné potreby a úlohy. Tie sú stručne vyjadrené v dokumente IFOAM. Jedná sa systém zastrešujúci viac ako 700 organizácií z celého sveta zaoberajúca sa rôznorodou činnosťou súvisiacou s ekologickým poľnohospodárstvom počnúc osvetou, koordinačnou činnosťou, prípravou pravidiel a mnohými inými aktivitami. Vydáva medzinárodný časopis Ecology and Farming (Ekológia a poľnohospodárstvo) v nemeckom a anglickom jazyku zaoberajúci sa vývojom ekologického poľnohospodárstva vo svete, produkciou, výskumom a agrárnou politikou. Jej najdôležitejšie ciele sú:

- ✓ produkcia potravín s vysokou nutričnou kvalitou a v dostatočnom množstve;
- ✓ hospodárne využívanie prírodných zdrojov, aby nedochádzalo k negatívnemu ovplyvňovaniu životného prostredia;
- ✓ zabezpečenie pre farmárov zodpovedajúci príjem, uspokojenie z práce a bezpečné pracovné podmienky;
- ✓ zachovanie prirodzenej úrodnosti pôdy;
- ✓ zabezpečenie maximálnej recirkulácie živín a energie pomocou integrácie urbanizovaných plôch, agroekosystémov a prírodných ekosystémov;

---

⁹ KRETTNER, A.: *Podnikanie na pôde pri ekologickom spôsobe hospodárenia*, 2005. [cit. 22.3.2011]
Dostupné na internete: <<http://bandlerova.weby.uniag.sk/files/rackova/PDF/Kretter.pdf>>.

-
- ✓ vytvorenie systému chovu zvierat, prispôsobený ich prirodzenému chovaniu a prirodzeným životným potrebám;
  - ✓ využívanie pestovateľských metód v súlade s prírodou, ktorá je druhovo bohatá, s vysokou genetickou variabilitou v rámci druhov a zabezpečenie základných životných podmienok pre všetky druhy;
  - ✓ vytvorenie dobrého vzťahu medzi poľnohospodárom a konzumentom.

Vytvorenie ekologicky, ekonomicky a sociálne vyvážených produkčných systémov trvalého charakteru vyžaduje nový spôsob myslenia a chápania skutočností. Základom systémového prístupu je zameranie sa na štruktúru a dynamiku celého systému, optimalizáciou efektívnosti ako celku, nielen jednotlivých komponentov v rámci celého systému¹⁰.

Medzi základné princípy v ekologickej poľnohospodárskej výrobe patrí výber a kombinácia tých najlepších environmentálnych postupov. Primárna ekologická poľnohospodárska výroba na biofarmách principiálne neznečisťuje životné prostredie, nekontaminuje pôdu ani ostatné zložky životného prostredia ako sú povrchová voda, spodná voda, vzduch. Rastlinná výroba v systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby prispieva k udržiavaniu vysokej úrovne biodiverzity. Biofarmári využívajú systém viacročnej rotácie plodín a vhodných kultivačných techník. Recyklácia organickej hmoty na biofarme je základným princípom ekologickej rastlinnej výroby. Ďalším princípom a prínosom ekologickej poľnohospodárskej výroby je ochrana prírodných zdrojov. Ekologická poľnohospodárska výroba je zárukou zachovania prírody a poľnohospodárskej pôdy po ďalšie generácie¹¹.

V ekologickej živočíšnej výrobe sa prioritne uplatňujú princípy pohody zvierat. Hospodárske zvieratá chované na biofarmách musia mať zabezpečený voľný pohyb zvierat, prístup k paši a voľným priestorom. Musia byť splnené etologické, fyziologické a etické požiadavky chovaných ekologických zvierat¹².

---

¹⁰ LACKO-BARTOŠOVÁ, M. et al.: *Ekologické poľnohospodárstvo*. Vydavateľstvo EKO. 1995. s. 6 a 7.

¹¹ KOVÁČ, K., MACÁK, M.: *Ekologické pestovanie rastlín*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre. 2007. s. 16.

¹² ŠIMČÁK, P. et al.: *Ekonomika výroby bioproduktov*. Nitra: SPU Nitra. 2003. s.12.

1.3 Vývoj a smery ekologického poľnohospodárstva

Za kolísku ekologického poľnohospodárstva sa považuje Rakúsko, kde bol Rudolfom Steinerom v roku 1924 vytvorený spirituálno-filozofický systém hospodárenia, v neskoršom období nazývaný biologicko-dynamický, či biodynamický. V štyridsiatych rokoch sa tento systém rozšíril aj vo Francúzsku, Holandsku a USA. Väčší rozmach zaznamenal až s uvedením si ekologickej ochrany životného prostredia v období 70. a 80. rokov. 70. roky boli v EÚ poznačené dynamickou tvorbou smerníc pre ekologické poľnohospodárstvo, kontrolou ich dodržiavania a zjednocovaním organizácií pracujúcich v oblasti ekologického poľnohospodárstva, ako aj zakladaním národných zväzov ekologických poľnohospodárov (napr. IFOAM)¹³.

V osemdesiatych rokoch sa systém ekologického poľnohospodárstva pomaly rozšíril do celého sveta. V krajinách strednej a východnej Európy sa ekologické poľnohospodárstvo začalo rozvíjať až po zmene centrálne plánovaného hospodárstva na trhovú ekonomiku v 90. rokoch 20.storočia¹⁴.

Ekologické poľnohospodárstvo v krajinách západnej Európy a v USA nazývané organické poľnohospodárstvo nepoužíva chemické prípravky na výživu a ochranu rastlín, ale využíva manuálnu ľudskú prácu a vedecké poznatky z prírodných vied, ktoré umožňujú využívanie metód založených na prírodnej báze (striedanie plodín, hnojenie organickými hnojivami – maštalným hnojom, kompostom a pod.)¹⁵.

Na rozdiel od konvenčného poľnohospodárstva v Európe, ktoré za posledné roky ekonomicky stagnuje, sektor ekologického poľnohospodárstva prudko rastie. Biopotraviny už nie sú len okrajový tovar pre úzku skupinu zákazníkov, ktoré možno kúpiť len vo vybraných obchodoch. Biopotraviny sa stávajú bežným a dokonca žiadaným tovarom aj v supermarketoch¹⁶.

---

¹³ *História v Európe*. [cit 23.3.2011] Dostupné na internete: < <http://www.ecotrend.sk/ekopol/historia-v-europe/>>.

¹⁴ *História v Európe*. [cit. 23.3.2011] Dostupné na internete: < <http://www.ecotrend.sk/ekopol/historia-v-europe/>>.

¹⁵ ŠIMČÁK, P. et al.: *Ekonomika výroby bioproduktov*. Nitra: SPU Nitra. 2003. s.13.

¹⁶ BANDLEROVÁ, A. et al.: *Agrárne právo Európskej únie*. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre. 2007. s. 186.

V súčasnosti existuje vo svete asi päť hlavných smerov ekologického poľnohospodárstva, ktoré sa od seba odlišujú buď filozofickým prístupom, niektorými opatreniami aj termínom a miestom svojho vzniku¹⁷.

1.4 Charakteristika pojmov bioprodukty a biopotraviny

Ekologické poľnohospodárstvo a ekologická výroba sú charakterizované ako systém, ktorý rešpektuje životný cyklus prírodných systémov a snaží sa zásobovať spotrebiteľov čerstvými, chutnými a pravými potravinami. Ekologické poľnohospodárstvo zabezpečuje množstvo úloh, no tou najzákladnejšou je úloha spoločenská, čím plní požiadavky spotrebiteľov na biopotraviny a bioprodukty¹⁸.

Zväz ekologického poľnohospodárstva označuje bioprodukty za rastlinné a živočíšne výrobky vyrobené systémom ekologickej poľnohospodárskej výroby, ktoré spĺňajú všetky predpisy zákona o ekologickom poľnohospodárstve a výnosu MPŽPRR SR a ktoré sa podrobujú pravidelnej kontrole na každom stupni. V oblasti bioproduktov v rastlinnej produkcii prevládajú obiloviny (pšenica, raž, špalda), zelenina (mrkva, petržlen, pastrnák, zeler, cibuľa, červená repa), špargľa, zemiaky, ovocie (jablká, hrušky, slivky, orechy). Bioproduktom môžu byť napr. doplnkové potraviny, krmivá, ďalej vychované zvieratá ako kurčatá, ovce a pod., ale i vajcia ekologických sliepok¹⁹.

Pri pestovaní plodín v ekologickom hospodárstve sa na rozdiel od bežnej poľnohospodárskej praxe nesmú používať umelé hnojivá, škodlivé chemické postreky (často označované ako tzv. pesticídy), GMO. Zvieratá v ekologickom hospodárstve musia byť chované v súlade so svojimi prirodzenými potrebami, nepoznajú veľkochovy, majú možnosť výbehu na pastviny a prirodzenú potravu. Nesmú dostávať rastové hormóny, ani preventívne dávky antibiotík²⁰.

Biopotraviny sú potraviny, ktoré sú vyrobené výhradne z bioproduktov pri použití len zákonom povolených zložiek, prídavných látok a materiálov. Obsahujú však najmenej 95% zložiek potravín pochádzajúcich z bioproduktov s osvedčením o ekologickom

---

¹⁷ LACKO-BARTOŠOVÁ, M. et al.: *Ekologické poľnohospodárstvo*. Nitra: Vydavateľstvo EKO, 1995, s. 8.

¹⁸ TATARKA, P.: *Legislatíva ekologického poľnohospodárstva*. [cit. 23.3.2011] Dostupné na internete: <http://www.predajzdvora.sk/fileadmin/user_upload/dokumenty/Pracovn%C3%BD%20zosit%201.pdf>.

¹⁹ *Čo sú bioprodukty*. [cit. 24.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.ecotrend.sk/bioprodukty/co-su-bioprodukty/>>.

²⁰ ŠIMČÁK, P. et al.: *Ekonomika výroby bioproduktov*. Nitra: SPU Nitra. 2003. s.9.

---

pôvode. Do oblasti biopotravín patria napr. cestoviny, múka (pšeničná, ražná, špaldová), biochlieb, jablková šťava, biovíno, liečivé byliny a bylinné čaje, ďalej ovčí a kravský syr (hrudka), syrové korbáčiky, šaláty či hotové jedlá²¹.

Prívlastok BIO môže mať akákoľvek potravina, ktorá bola vyrobená podľa princípov a pravidiel ustanovených v európskom právnom rámci a to v nariadeniach Rady a Európskej komisie, ktoré v Slovenskej republike dopĺňa Zákon č. 189/2009 Z.z. o ekologickej poľnohospodárskej výrobe, teda aj mäso, údeniny, mlieko a mliečne výrobky, vajcia, pivo, víno, ovocie a zelenina, pekárenské výrobky alebo detská výživa. Biopotraviny sú teda akékoľvek potraviny, ktoré vznikli čo najprirodzenejším, ale zároveň kontrolovaným spôsobom v rámci ekologického a trvalo udržateľného poľnohospodárstva²².

Biopotraviny predstavujú trend zdravej výživy a zdravého životného štýlu, čo sa prejavuje v znižovaní výskytu civilizačných ochorení²³.

Pri spracovaní biopotravín je oproti konvenčným potravinám zakázané používať určité aditíva (éčka), ktoré menia prirodzené vlastnosti potravín a mohli by mať nežiadúce účinky na zdravie: umelé konzervačné látky, plnidlá, chemické farbivá a ochucovadlá, umelé aromatické látky, umelé sladidlá i vitamíny syntetického pôvodu. Navyše výrobcovia nesmú pri spracovaní biopotravín používať ani ožarovanie, bielenie, či mikrovlnný ohrev²⁴.

Obr. 1: Grafický znak ekologickej poľnohospodárskej výroby v SR

Zdroj: Príloha k zákonu č. 189/2009 Z. z.

---

²¹ Čo sú bioprodukty. [cit. 24.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.ecotrend.sk/bioprodukty/co-su-bioprodukty/>>.

²² Biopotraviny. [cit. 23.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.slneznica.sk/poradna/>>.

²³ TATARKA, P.: *Legislatíva ekologického poľnohospodárstva*. [cit. 23.3.2011] Dostupné na internete: <http://www.predajzdvora.sk/fileadmin/user_upload/dokumenty/Pracovn%C3%BD%20zosit%201.pdf>.

²⁴ ŠIMČÁK, P. et al.: *Ekonomika výroby bioproduktov*. Nitra: SPU Nitra. 2003. s.23.

Pri výrobe poľnohospodárskych produktov nejde iba o ich množstvo, ale predovšetkým o kvalitu a zdravotnú nezávadnosť. Výroba a spracovanie bioproduktov sa realizuje takými postupmi, ktoré berú prísny ohľad na prírodu, zvieratá i na ľudí, v čom treba vidieť prednosť ekologického poľnohospodárstva pred konvenčným. Používané technológie pestovania rastlín a chovu zvierat minimalizujú poškodzovanie zložiek životného prostredia a tak prispievajú k trvalo udržateľnému rozvoju Zeme.

Dnes je vo svete veľa ľudí, ktorí chcú žiť dlho a zdravo a toto pranie je okrem iného ovplyvnené viac ako 60% zdravou výživou. Potraviny by mali byť plnohodnotné, čerstvé, prírodného charakteru, bez záťaže cudzorodými látkami. Takéto ponúka ekologické poľnohospodárstvo. Sú síce o 30% a viac drahšie, ale poskytujú to, čo človek od nich očakáva²⁵.

1.5 Súčasnú postavenie bioproduktov a biopotravín v SR

Od 1. januára 2009 sa ekologická poľnohospodárska výroba riadi novými právnymi predpismi, ktorá zahŕňa celý systém výroby bioproduktov, ich spracovávanie na biopotraviny, kontrolu, skladovanie, prepravu a označovanie. Ide o európske nariadenie Rady č. 834/2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov, ktorým sa zrušuje predchádzajúce nariadenie (EHS) č. 2092/91²⁶.

Obr. 2: Ekologické logo EÚ

Zdroj: EK

---

²⁵ ŠIMČÁK, P. et al.: *Ekonomika výroby bioproduktov*. Nitra: SPU Nitra. 2003. s.7.

²⁶ *Legislativa ekologického poľnohospodárstva*. [cit. 28.4.2011] Dostupné na internete: <<http://www.biospotrebiteľ.sk/clanok/1645-legislativa-ekologickeho-polnohospodarstva.htm>>

V podmienkach Slovenskej republiky, globálne otepľovanie, ktoré je vo svete veľkým problémom pre poľnohospodárov, umožňuje pestovanie kukurice na severe krajiny a zároveň zlepšilo podmienky pre pestovanie viniča. Nezanedbateľné sú pestré pôdne a klimatické podmienky, ktoré umožňujú rozvíjanie ekologického hospodárstva od nížin až po horské terény (znovuobnovenie chovu oviec - znovutvorenie rodinných fariem – nepasterizovaná bryndza, oštiepok, korbáčiky = typické pôvodné slovenské výrobky). Obnovovanie starých rodinných fariem a záujem o vznik nových fariem vytvára predpoklady pre vznik nových pracovných príležitostí v ekologickom poľnohospodárstve, ktoré prináša ekonomické, sociálne a environmentálne výhody²⁷.

Na Slovensku sa ekologická výroba upriamila v prevažne miere na tzv. veľkotonážne plodiny, u ktorých je jednoduchšia konverzia, sú väčšie skúsenosti s výrobou a odbytom a sú aj dostatočne zmechanizované. Nemalým impulzom v čase, keď sa s touto výrobou začalo boli aj štátne subvencie v rokoch 1991 a 1992. Na rozdiel od nás, v zahraničí (EÚ) zohrali v rozvoji ekologického poľnohospodárstva kľúčovú úlohu najmä čerstvé rastlinné produkty spolu s mliekom. "Eko" ovocie, hlavne "eko" zelenina a "eko" mlieko boli hlavné ekologické produkty a potraviny. Za ich kvalitou prichádzali ľudia z miest až na farmy²⁸.

Bioprodukty vyrobené na Slovensku sa však predávajú nielen na zahraničnom ale i na domácom trhu, často sa však stáva, že veľa ekologickej produkcie sa predáva ako konvenčná bez označenia. Na zahraničný trh sa dostávajú produkty, o ktoré prejaví záujem zahraničný odberateľ. Sú to v najväčšej miere poľnohospodárske plodiny vo forme základnej suroviny ako pšenica, jačmeň, kukurica, slnečnica, repka ozimná, hrach, proso, pohánka, ovos nahý či špargľa. Zo živočíšnej produkcie sa predávajú vajíčka, jahňatá a mliečne výrobky. Na domácom trhu sa bioprodukty predávajú formou:

- ✓ predaja z dvora farmy spotrebiteľom,
- ✓ bioproducenti medzi sebou obchodujú navzájom, napr. hospodáriaci roľník, ktorý pestuje obilniny, predáva kŕmne obilie farme s chovom nosníc a z farmy pre chov nosníc kupuje prebytok slepačieho trusu, ktorý použije na hnojenie pôdy,
- ✓ zásielkový predaj formou maloobchodu,

---

²⁷ LIESKOVSKÁ, V. et al.: *Retail Manažment bioproduktov v podmienkach SR*. [cit. 22.3.2011] Dostupné na internete:

<<http://www3.ekf.tuke.sk/konfera2010/zbornik/files/prispevky/LieskovskaVanda.pdf>>.

²⁸ LEHOČKÁ, Z., KLIMEKOVÁ, M.: *Ekologické poľnohospodárstvo – Šanca pre Európu aj pre Slovensko*. [cit. 23.3.2011] Dostupné na internete:

<<http://www.sasaslovakia.sk/fileadmin/sasa/subory/publikacie/Ekologick%C3%A9%20po%C4%BEnohospod%C3%A1rstvo%20-%20%C5%A1anca%20pre%20Eur%C3%B3pu%20aj%20Slovensko.pdf>>.

-
- ✓ špecializovanými podnikmi, ktoré predávajú v prevažnej miere do obchodnej siete sú podniky s produkciou mlieka, výrobou syra, bryndze, bylín, z ktorých sa vyrábajú čaje a bylinné extrakty,
  - ✓ prostredníctvom obchodných reťazcov Delvita, Carrefour, Tesco, DM Drogerie Markt, Lidl atď²⁹.

Na Slovensku sa postupne pripravoval a vypracovával od roku 2004, teda od vstupu Slovenska do EÚ, *Akčný plán pre ekologické poľnohospodárstvo v Slovenskej republike do roku 2010*, ktorého globálnym cieľom bolo zvýšiť efektívnosť v sektore poľnohospodárskej výroby a kvalitu života vidieckeho obyvateľstva. Akčný plán plne zohľadňoval situáciu a stav po vstupe SR do EÚ. Prostredníctvom cieľov a priorít určoval smery rozvoja ekologického poľnohospodárstva hlavne v oblastiach, ktoré boli nedostatočne alebo slabo rozvinuté. Zároveň si stanovil špecifické ciele a priority ako sú podpora produkcie, spracovania a predaja produktov EP, marketing a kvalita, informačno – propagačný systém, vzdelávanie, poradenstvo a výskum, a inštitucionálne zabezpečenie. Akčný plán na základe potreby multisektorálnej spolupráce stanovoval okrem oblastí pôsobnosti štátnej správy aj priority pre kontrolné zložky a mimovládne organizácie pôsobiace v tejto oblasti³⁰.

Približne 69% Slovákov pozná biopotraviny, ale zbežne ich nakupuje len 5% a intenzívne ich nakupuje minimálny počet – 2%. Biopotraviny nakupujú na Slovensku ľudia od 30 do 39 rokov, s vysokoškolským vzdelaním, s vyšším príjmom, vo väčších mestách, najčastejšie v Banskobystrickom a Bratislavskom kraji, ale sú to len spomínané 2%. Slovenskí spotrebiteľia si viac potrpia na potraviny bez umelých farbív, príchutí, konzervačných látok, obsah tukov, kalórií, karbohydrátov ako na to, či je produkt bio. Slováci si radšej nakupujú slovenské výrobky, alebo známe značky. Asi pätina Slovákov pri nákupe kontroluje obsah tzv. éčok. 15% spotrebiteľov kupuje biopotraviny stále častejšie, hlavne jogurty a tvarohy³¹.

---

²⁹ LEHOČKÁ, Z., KLIMEKOVÁ, M.: *Ekologické poľnohospodárstvo – Šanca pre Európu aj pre Slovensko*. [cit. 23.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.sasaslovakia.sk/fileadmin/sasa/subory/publikacie/Ekologick%C3%A9%20po%C4%BEnohospod%C3%A1rstvo%20-%20C5%A1anca%20pre%20Eur%C3%B3pu%20aj%20Slovensko.pdf>>.

³⁰ MINISTERSTVO PÔDOHOSPODÁRSTVA SR.: *Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2010*. Bratislava: 2005, str. 2-13.

³¹ LIESKOVSKÁ, V. et al.: *Retail Manažment bioproduktov v podmienkach SR*. [cit. 22.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www3.ekf.tuke.sk/konfera2010/zbornik/files/prispevky/LieskovskaVanda.pdf>>.

Hoci sa trh s biopotravinami a produktmi šetriacimi životné prostredie zatiaľ rozvíja pomalšie ako v krajinách západnej Európy, od roku 2004 zažíva ekologické poľnohospodárstvo dynamickejší rozvoj aj na Slovensku. So zvyšujúcou sa náročnosťou na kvalitu produktov a rastúcim environmentálnym povedomím sa mení aj spotrebiteľské správanie, čomu sa prispôsobuje aj výroba a ponuka. Najnovšie štúdie ukazujú, že spotrebiteľia sa stávajú náročnejšími na kvalitu výrobkov, kde kvalita už nestojí oddelene od environmentálnych požiadaviek³².

V súčasnosti je problémom nedostatočne využívaný marketing vo výrobe a predaji biopotravín. Slovenskí spotrebiteľia, ktorí nevedia o existencii biopotravín, sa o ich kúpu ani nemôžu bližšie zaujímať. Najúčinnější a najlacnější formou predaja v prípade predaja biopotravín je osobný predaj. Umožňuje výrobcovi a predajcom poskytnúť informácie o bioproduktoch, o ich kvalitách, o spôsobe pestovania a chovu, vlastne o ich celkovej hodnote. Mimoriadne vhodnou alternatívou sa stáva tzv. predaj z dvora a spolupráca medzi farmármi, ktorá môže čiastočne znižovať náklady na výrobu biopotravín. S rozvojom ekologického poľnohospodárstva je možné predpokladať rozšírenie sortimentu a celkovej dostupnosti biopotravín. Sortiment v jednotlivých regiónoch sa môže líšiť, napr. v horských oblastiach sa môžu spracovávať typické slovenské výrobky ako oštiepok, nepasterizovaná bryndza, korbáčiky, v južných častiach zase kukurica, paradajky a pod., čo však by malo byť konkurenčnou výhodou tej ktorej biofarmy. Využívanie agroturistiky na všetkých farmách môže byť zaujímavou otázkou pri výbere víkendových aktivít BIO ale rovnako aj nie biospotrebiteľov, čo by určite pomohlo zviditeľniť biopotravinu³³.

Nie všetky vrstvy obyvateľstva v našej spoločnosti majú dostatočnú finančnú základňu na nákup ekologických produktov. Ich cena je o 30 – 50% vyššia, v porovnaní s konvenčnými produktmi. Obyvateľstvo krajiny možno rozdeliť do dvoch skupín:

1. Obyvatelia miest – študenti, administratívni pracovníci, robotníci, politici, rodiny s deťmi, dôchodcovia, atď. Každá skupina sa vyznačuje rôznymi ročnými príjmami. Spoločné pre túto skupinu však je, že sa nachádza v centre bezprostrednej informovanosti a preto je možné ovplyvniť obyvateľov mieste v správnom smere.

---

³² KRETTNER, A.: *Podnikanie na pôde pri ekologickom spôsobe hospodárenia*, 2005. [cit. 22.3.2011] Dostupné na internete: <<http://bandlerova.weby.uniag.sk/files/rackova/PDF/Kretter.pdf>>.

³³ TATARKA, P.: *Legislatíva ekologického poľnohospodárstva*. [cit. 23.3.2011] Dostupné na internete: <http://www.predajzdvora.sk/fileadmin/user_upload/dokumenty/Pracovn%C3%BD%20zosit%201.pdf>.

Jednoducho povedané, v obyvateľoch mieste existuje veľký potenciál pre odbyt ekologických produktov.

2. Obyvatelia vidieka – zastúpenie pozostáva z rôznych vrstiev. Spoločné pre túto skupinu je, že mnohí z nich sú sebestační v základných potravinách a preto nakupujú podstatne menej. Produkty, ktoré dopestujú, sú z väčšej časti ekologické (aj keď nie kontrolované). Menšou potrebou nákupu a sebestačnosťou v základných potravinách znižujú potrebu transportu potravín, čím prispievajú k rozvoju trvalo udržateľnej spoločnosti³⁴

Obr. 3: Biopotravina roka 2010

Zdroj: Zväz ekologického poľnohospodárstva

1.6 Úroveň ekologického poľnohospodárstva vo vybraných štátoch EÚ

Rakúsko má v EÚ najväčší podiel plôch poľnohospodárskej pôdy obhospodarovaných ekologickým spôsobom. V súčasnosti má asi 20 000 organických farmárov, ktorí obrábajú približne 16% poľnohospodárskej pôdy, čo predstavuje 383 756 ha a týmto sa zaraďujú na prvé miesto v Európe. Priemerná veľkosť biofarmy je 19 ha poľnohospodárskej pôdy a súčasne je to priemerná veľkosť konvenčnej farmy v Rakúsku, o niečo viac ako priemerná veľkosť rakúskych fariem (17 ha)³⁵. Približne 44% ekologických farmárov obhospodaruje farmy väčšie ako 20 ha poľnohospodárskej pôdy.

---

³⁴ KRETTNER, A.: *Podnikanie na pôde pri ekologickom spôsobe hospodárenia*, 2005. [cit. 22.4.2011]

Dostupné na internete: <<http://bandlerova.weby.uniag.sk/files/rackova/PDF/Kretter.pdf>>.

³⁵ *Biologische Landwirtschaft in Österreich*. Wien: Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft, 2009, s. 19. Dostupné na internete:

<land.lebensministerium.at/filemanager/download/67206/>.

V roku 2007 odsúhlasila EK pre Rakúsko finančnú podporu pre organických farmárov v spojitosti s agroenvironmentálnym programom *ÖPUL 2007* pod záštitou Rakúskeho programu pre vidiecky rozvoj 2007-2013 530 mil. € ročne. V rámci tohto programu v roku 2008 bolo vyplatených 140 mil. € organickým farmárom³⁶.

Nemecká spolková republika je najväčším producentom biopotravín s najväčším trhom biopotravín v Európe. Podporuje ekologické poľnohospodárstvo rôznymi extenzifikačnými programami na regionálnej a komunálnej úrovni už od roku 1989. Národné zväzy biopotravín sú združené v spolku AGÖL³⁷ (Demeter, Bioland, Biokreis, Biopark, Ecoland, Ecovin, Gäa, Naturland, Verbund Ökohöfe). BÖLW vystupuje ako organizácia, ktorá prebrala na seba zodpovednosť a zastupuje spoločné záujmy dôležitých ekoorganizácií³⁸.

Ekologické poľnohospodárstvo sa v posledných rokoch začalo intenzívnejšie rozvíjať. V roku 2007 bolo v Nemecku 18 703 ekofariem, o rok neskôr 19 813 ekofariem, a v roku 2009 stúpol až na počet 21 047 s hospodárením na ploche o rozlohe 947 115 ha, čo predstavovalo 5,6% podiel na celkovom počte fariem. Stabilný rozvoj biofariem a ekologických plôch pokračoval so svojim podielom aj v roku 2009. V porovnaní s rokom 2008 to zodpovedá 4,8% nárastu v počte ekologicky obhospodarovanej plochy a 6% nárastu počtu biofariem. Priemerná veľkosť biofarmy v Nemecku je 60 ha, čo je v porovnaní s európskym priemerom o 30 ha viac. Základ v tomto rozvoji možno vidieť v zvyšujúcom sa dopyte spotrebiteľov po biopotravinách prevažne v rokoch 2007 a 2008. V roku 2010 dosiahla rozloha ekologickej plochy viac ako 1 mil. ha a 22 200 biofariem³⁹.

---

³⁶ *Biologische Landwirtschaft in Österreich*. Wien: Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft, 2009, s. 22. Dostupné na internete: < land.lebensministerium.at/filemanager/download/67206/>.

³⁷ ako ústredný zväz zväzov založený v Nemecku v roku 1988

³⁸ *Zahlen, Daten, Fakten: Die Bio-Bransche 2011*. Berlin: Bund Ökologische Lebensmittelwirtschaft e. V. (BÖLW), 2011, s. Dostupné na internete: < www.boelw.de/uploads/media/pdf/.../Zahlen_Daten_Fakten/ZDF2011.pdf>.

³⁹ *Zahlen, Daten, Fakten. Die Bio-Bransche 2011*. Berlin: Bund Ökologische Lebensmittelwirtschaft e. V. (BÖLW), 2011, s. 8-9. Dostupné na internete: < www.boelw.de/uploads/media/pdf/.../Zahlen_Daten_Fakten/ZDF2011.pdf>.

---

2 Cieľ práce

Cieľom bakalárskej práce je analyzovať a porovnať podmienky rozvoja ekologickej poľnohospodárskej výroby, vývoj, dosiahnuté výsledky a podpornú politiku v SR a Rakúsku.

Na dosiahnutie hlavného cieľa práce sme si stanovili nasledovné parciálne ciele:

- ✓ analýza EPV v EÚ,
- ✓ analýza EPV v SR,
- ✓ analýza EPV v Rakúsku,
- ✓ komparácia EPV v SR a Rakúsku a
- ✓ perspektívy zvyšovania výroby biopotravín v SR a EÚ.

---

3 Metodika práce

Pri spracovaní bakalárskej práce bol použitý nasledovný pracovný postup:

3.1 Pracovné postupy a spôsob získavania údajov

Údaje a informácie potrebné k spracovaniu bakalárskej práce boli získané nasledujúcimi spôsobmi:

- ✓ štúdiom domácej a zahraničnej odbornej literatúry,
- ✓ štúdiom odborných časopisov,
- ✓ zo zákonov a nariadení EÚ,
- ✓ zo štatistických údajov a štúdií ÚKSÚP a MPŽPRR SR,
- ✓ z databáz Eurostatu,
- ✓ z internetových zdrojov, odborných článkov a diskusií,
- ✓ z Akčných plánov EP krajín.

Pracovné postupy boli tvorené nasledovnými činnosťami:

- ✓ štúdium domácej a zahraničnej literatúry,
- ✓ výber kvantitatívnych ukazovateľov, ktoré vyjadrujú úroveň rozvoja ekologického poľnohospodárstva v danej krajine,
- ✓ vytýčenie cieľa bakalárskej práce,
- ✓ vytvorenie koncepcie práce a vymedzenie globálneho cieľa a parciálnych cieľov a
- ✓ použitie metodických pracovných postupov pri písaní práce.

3.2 Charakteristika objektu skúmania

Objektom skúmania bakalárskej práce sú silné a slabé stránky ekologického poľnohospodárstva v SR a Rakúsku. Ekologická poľnohospodárska výroba sa nachádza na rôznom stupni vývoja v týchto krajinách a preto komparácia rovnakých ukazovateľov napovedá o úrovni rozvoja ekologickej poľnohospodárskej výroby a možnostiach jej ďalšieho napredovania. Perspektívy zvyšovania výroby biopotravín v EÚ a na Slovensku sú ďalším objektom skúmania bakalárskej práce.

3.3 Použité metódy hodnotenia

- ✓ **Metóda analýzy** - túto metódu sme použili na analyzovanie teoretických poznatkov získaných z odborných článkov, štúdií a časopisov. Analyzovali sme ekologickú poľnohospodársku výrobu v EÚ, na Slovensku a v Rakúsku. Metódu analýzy sme použili aj pri formulovaní a hľadani perspektív zvyšovania výroby biopotravín v EÚ a na Slovensku. Analyzovali sme súčasné postavenie biopotravín a bioproduktov na Slovensku.
- ✓ **Metóda syntézy** – touto metódou interpretujeme v závere bakalárskej práce výsledky analýz ekologickej poľnohospodárskej výroby a vyjadrujeme postavenie biopotravín na Slovensku. Zároveň vyjadrujeme perspektívy zvyšovania výroby biopotravín v EÚ a na Slovensku.
- ✓ **Metóda komparácie** – túto metódu sme použili na porovnanie vývoja, podmienok rozvoja a podpornej politiky ekologickeho poľnohospodárstva v Slovenskej republike a v Rakúsku.
- ✓ **Metóda dedukcie** – touto metódou sme zhrnuli výsledky práce a vytvorili sme závery ekologickej poľnohospodárskej výroby. Taktiež sme zhrnuli domnienky, predikcie, ako aj názory autorov a organizácií na budúcnosť výroby biopotravín na Slovensku a v EÚ.

---

4 Výsledky práce

4.1 Rozvoj a organizácia ekologického poľnohospodárstva vo vybraných štátoch EÚ a v SR

4.1.1 Analýza EPV v EÚ

Ekologické poľnohospodárstvo sa stáva všeobecne akceptovaným odvetvím poľnohospodárstva a výskumu, v súčasnosti sa uplatňuje takmer vo všetkých krajinách sveta a jeho podiel z poľnohospodárskej pôdy neustále stúpa a narastá i počet ekofariem. Príčiny úspechu ekologického poľnohospodárstva v jednotlivých krajinách Európy sú rôzne a závisia od stupňa podpory pre farmárov, akčného plánu, dostupnosti ekologických produktov, existencie spoločného loga, uvedomelosti konzumentov, informovanosti farmárov, existencie poradenského servisu pre farmárov a v nemalej miere i od možnosti financovania výskumu a výskumných inštitúcií⁴⁰.

Za posledných 20 rokov pokročilo ekologické poľnohospodárstvo míľovými krokmi. Hoci ekologicky obhospodarovaná plocha v EÚ rástla v období rokov 1998 až 2002 približne 25 % ročným prírastkom, jej nárast pokračoval v členských štátoch aj ďalej so zvyšujúcim sa počtom členských krajín EÚ, zatiaľ čo počet ekologických výrobcov v roku 2002 mierne klesol (-2 %). V roku 1997 v rámci EÚ ekologické pestovanie zaberalo asi 1,3 mil. ha, čo je asi 1% z celkovej plochy poľnohospodárskej pôdy⁴¹.

Podiel ekologicky obhospodarovanej plochy na celkovej ploche, počet ekofariem a zvyšujúci sa podiel obratu výrobcov a producentov biopotravín a bioproduktov sa výrazne zvyšuje a súvisí s prístupom jednotlivých členských krajín do EÚ. V roku 2008 bolo v EÚ 7,7 mil. ha ekologicky obhospodarovanej pôdy, čo predstavuje 4,2% podiel na celkovej poľnohospodárskej pôde. Najväčší podiel ekologicky obhospodarovaných plôch bol zaznamenaný v Rakúsku (11,7 %), Taliansku (8,4 %), Českej republike a Grécku (obe 7,2 %), a najnižší na Malte (0,1%), v Poľsku (0,6%) a Írsku (0,8%). Podiel ekologicky

---

⁴⁰ LEHOCKÁ, Z., KLIMEKOVÁ, M.: *Kam smeruje výskum v ekologickom poľnohospodárstve?* [cit. 22.3.2011] Dostupné na internete: <http://www.agroporadenstvo.sk/ep/vyskum_ep.pdf>.

⁴¹ *Zahlen, Daten, Fakten. Die Bio-Bransche 2011.* Berlin: Bund Ökologische Lebensmittelwirtschaft e. V. (BÖLW), 2011, s. 8-9. Dostupné na internete: <www.boelw.de/uploads/media/pdf/.../Zahlen_Daten_Fakten/ZDF2011.pdf>.

---

obhospodarovanej plochy v EÚ-27 v roku 2008 narástol o 7,4% oproti roku predchádzajúcemu. Tento nárast znamená pozitívny rozvoj v jednotlivých činnostiach ekologického poľnohospodárstva⁴².

Tak ako možno vidieť z tab.1, najväčšiu plochu ekologicky obhospodarovanej pôdy vykazuje Španielsko, Taliansko, Francúzsko, Nemecko, ako aj Veľká Británia a Rakúsko. % zmena v období rokov 2007-2008 predstavuje zmenu, pokles alebo nárast rozlohy ekologickej pôdy, v roku 2008 oproti roku predchádzajúcemu. Výrazná zmena nastala v Taliansku, kde poklesla plocha ekologicky obhospodarovanej pôdy o (-12%). V ostatných krajinách EU-27 nastal nárast. Vypovedaciu schopnosť má tabuľa len vtedy, keď % zmenu ekologickej plochy dáme do súvisu aj s rozlohou tejto pôdy v danej krajine⁴³.

---

⁴² ROHNER-THIELEN, E.: *Eurostat Statistics in focus 10/2010*. European Union, 2010, s.2.

⁴³ ROHNER-THIELEN, E.: *Eurostat Statistics in focus 10/2010*. European Union, 2010, s.4.

Tab. 1: Ekologicky obhospodarovaná pôda v ha, 2008 a % zmena 2007-2008

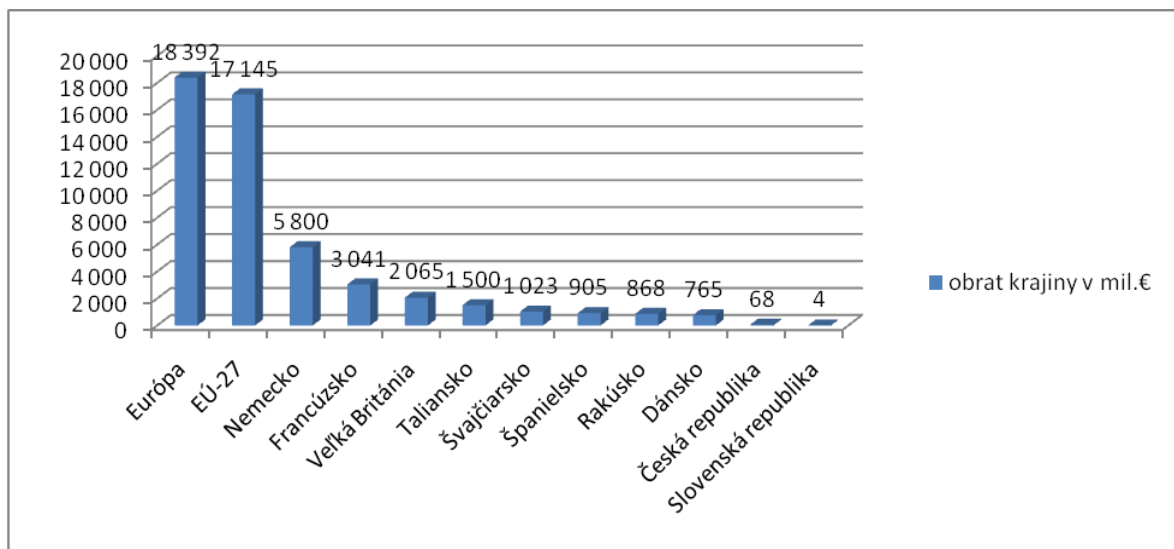
	Plocha ekologicky obhospodarovanej pôdy (ha)	% zmena 2007-2008
EU-27	7 764 722	7,4
BE	36 153	10,8
BG	16 663	22,1
CZ	320 311	9,1
DK	150 104	8,7
DE	907 786	4,9
ES	1 317 539	33,3
FR	583 799	4,8
IT	1 002 414	-12,9
AT	447 678	0,6
PL	313 944	8,5
PT	233 475	-
RO	140 132	6,6
SI	29 836	1,8
SK	140 755	19,4
FI	150 374	1,1
SE	336 439	9,1
UK	726 381	10
NO	52 248	6,9

Zdroj: Eurostat Statistics in focus 10/2010

Rozdiel medzi rokmi 2007 a 2008 v počte ekologických výrobcov predstavoval 9,5%. Najčastejšími ekologickými činnosťami v tomto období predstavoval ekologický chov hovädzieho dobytku a oviec. V ekologických podnikoch sú najrozšírenejšími činnosťami chov hospodárskych zvierat a pestovanie ovocia a zeleniny⁴⁴.

⁴⁴ ROHNER-THIELEN, E.: *Eurostat Statistics in focus 10/2010*. European Union. 2010. s.2 - 3.

V posledných rokoch zaznamenal trh s bioproduktmi a biopotravínami v Európe značný nárast. V súčasnosti takmer polovica všetkých svetových ekologických produktov sa predáva v Európe. Zosúladenie ekologických európskych štandardov znamenalo, že s ekologickými produktmi by sa mohlo pomerne jednoducho obchodovať v rámci celého kontinentu.

Obr. 4: Porovnanie krajín EÚ v obrate biopotravín v mil. €, 2009

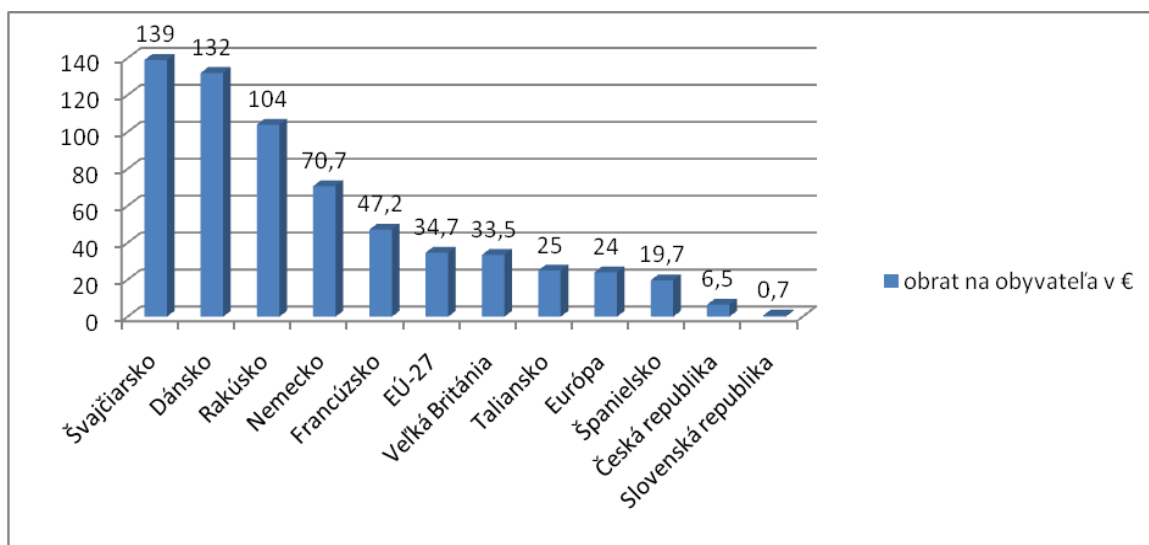
Zdroj: BÖLW (Bund Ökologische Lebensmittelwirtschaft)

V rámci Európy je najrozvinutejší trh s ekologickými produktmi v Nemecku s celkovým obratom predaja cca 5,8 mld. € za rok 2009, nasleduje Francúzsko so svojimi 3,04 mld. €, Veľká Británia dosiahla obrat 2,07 mld. € a na štvrtom mieste sa umiestnilo Taliansko s obratom predaja 1,5 mld. €. Slovenská republika dosiahla obrat 4 mil. € a Česká republika 68 mil. €⁴⁵.

Najvyšší podiel obratu bioproduktov na trhu potravín jasne vedie Dánsko s 7,2%, Rakúsko s 6,0% a Švajčiarsko s 4,9%. Najviac peňazí za nákup biopotravín v roku 2009 na obyvateľa bolo vydaných Švajčiarmi v objeme 139 €, nasledujú Dáni 132 € a na treťom mieste sa umiestnili Rakúšanania s 104 €. Nemecko dosiahlo obrat z biopotravín z celkového obratu 3,4 % a výdavky na biopotraviny tvorili 71 € na obyvateľa, zatiaľ čo európsky priemer EÚ-27 vo výdavkoch na nákup biopotravín je 34,7 € a v Európe (33 krajín) 24 €.

⁴⁵ Zahlen, Daten, Fakten: Die Bio-Bransche 2011. Berlin: Bund Ökologische Lebensmittelwirtschaft e. V. (BÖLW), 2011, s. 23-24. Dostupné na internete: www.boelw.de/uploads/media/pdf/.../Zahlen_Daten_Fakten/ZDF2011.pdf.

Slovensko vydalo na nákup biopotravín 0,7 € a Česká republika 6,5 € na jedného obyvateľa⁴⁶.

Obr. 5: Porovnanie krajín EÚ v obrate biopotravín na obyvateľa v €, 2009

Zdroj: BÖLW (Bund Ökologische Lebensmittelwirtschaft)

Trh s ekologickými produktmi je však v jednotlivých krajinách Európy na rôznom stupni rozvoja. V krajinách ako je Portugalsko a Grécko sa tento ešte len začína rozvíjať. V Taliansku, Francúzsku a Veľkej Británii sa počiatkový boom v oblasti trhu s ekologickými produktmi objavil už dávnejšie. Taktiež v krajinách s relatívne rozvinutým trhom s ekologickými produktmi ako sú Rakúsko, Švajčiarsko, Dánsko a Švédsko tento iba v poslednom období vzrástol dosť výrazne. Trh bol výrazne podporovaný národnými vládnymi aktivitami práve tak, ako aj činnými nástrojmi (opatreniami) rozvoja trhu, ktorý zabezpečovali silné, vedúce, národné maloobchodné siete⁴⁷.

V budúcom období sa očakáva ďalší rozvoj trhu s ekologickými produktmi. Strednodobo sa odhaduje, že okolo 5% európskeho trhu bude tvoriť obchod s ekologickými produktmi. Dôležitú úlohu v tomto rozvoji budú zohrávať rozsiahle spoločné obchodné siete. Neustály nárast požiadaviek na bioprodukty a biopotraviny zo

⁴⁶Zahlen, Daten, Fakten: Die Bio-Bransche 2011. Berlin: Bund Ökologische Lebensmittelwirtschaft e. V. (BÖLW), 2011, s. 22. Dostupné na internete: <www.boelw.de/uploads/media/pdf/.../Zahlen_Daten_Fakten/ZDF2011.pdf>.

⁴⁷ LEHOCKÁ, Z., KLIMEKOVÁ, M.: Kam smeruje výskum v ekologickom poľnohospodárstve? [cit. 22.3.2011] Dostupné na internete: <http://www.agroporadenstvo.sk/ep/vyskum_ep.pdf>.

---

strany konzumentov sa bude riadiť zníženou dôverou konzumentov ku konvenčným metódam, obzvlášť ak konvenčné poľnohospodárstvo nebude schopné lepšie uspokojovať ich požiadavky z hľadiska lepšej komunikácie týkajúcej sa otázok súvisiacich napr. s GMO, živočíšnou výrobou, kŕmnymi zmesami a pod⁴⁸.

4.1.2 Analýza EPV v SR

Ekologické poľnohospodárstvo na Slovensku má oproti vyspelým štátom Európy o 15 - 20 rokov mladšiu históriu. Rozvoj tohto typu poľnohospodárskej výroby sa začal rozvíjať v roku 1991 nadväzujúc na skúsenosti a vývojové trendy západoeurópskych krajín, ktorý bol iniciovaný vtedajším Ministerstvom poľnohospodárstva a výživy SR. Základným regulatívnym rámcom pre systém ekologického hospodárenia sa v tomto období stali Pravidlá organického poľnohospodárstva platné pre územie Slovenskej republiky. Vychádzali zo zásad, princípov a požiadaviek ekologického poľnohospodárstva, formulovaných IFOAM⁴⁹.

Problematika ekologického poľnohospodárstva je v súčasnosti na Slovensku legislatívne upravená Zákom NR SR č. 189/2009 Z.z. o ekologickej poľnohospodárskej výrobe, ktorý upravuje niektoré pravidlá o ekologickej poľnohospodárskej výrobe, výkon štátnej správy v tejto oblasti, práva a povinnosti osôb vykonávajúcich ekologickú poľnohospodársku výrobu, registráciu prevádzkovateľov a inšpekčných organizácií, podrobnosti o výkone kontroly, označovanie produktov a sankcie za porušenie povinností ustanovených týmto zákonom⁵⁰.

V priebehu 90-tych rokoch zaznamenáva ekologické poľnohospodárstvo postupný nárast z 0,59% (14 tis. ha) z poľnohospodárskeho pôdneho fondu v roku 1991 na 2,39% (58 tis ha) z celkového poľnohospodárskeho pôdneho fondu v roku 2000. Prvý väčší nárast

---

⁴⁸ LEHOČKÁ, Z., KLIMEKOVÁ, M.: *Ekologické poľnohospodárstvo – Šanca pre Európu aj pre Slovensko*. [cit. 23.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.sasaslovakia.sk/fileadmin/sasa/subory/publikacie/Ekologick%C3%A9%20po%C4%BEnohospod%C3%A1rstvo%20-%20%C5%A1anca%20pre%20Eur%C3%B3pu%20aj%20Slovensko.pdf>>.

⁴⁹ MINISTERSTVO PĎDOHOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY.: *Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2010*. s.2. Dostupné na internete: <http://www.fesr.uniag.sk/pcleu/sites/default/files/02_%20akcny_plan.pdf>.

⁵⁰ Zákon č. 189/2009 Z.z. o ekologickej poľnohospodárskej výrobe z 29.apríla 2009. [cit. 23.3.2011] Dostupné na internete: < <http://www.mpsr.sk/sk/index.php?navID=27&navID2=27&sID=23&id=1739>>.

ekologického poľnohospodárstva nastal v rokoch 1997-1998, keď sa ekologicky obhospodarovaná výmera zvýšila na 50 615 ha a v systéme bolo zapojených 82 subjektov. Trend nárastu plôch v ekologickom poľnohospodárstve s menšími výchytkami pokračuje aj po roku 2000. Doposiaľ najväčší nárast nastal medzi rokmi 2004 až 2006⁵¹.

Tab. 2: Základné údaje o vývoji ekologického poľnohospodárstva v SR

Rok	Výmera poľnohospodárskej pôdy v ha	Výmera z celkovej p.p. v %	Počet fariem	Priemerná výmera farmy v ha
2000	58 466	2,39	88	664,4
2001	58 706	2,4	81	724,8
2002	49 999	2,05	76	657,9
2003	54 479	2,20	88	640,9
2004	53 091	2,18	NA	NA
2005	93 591	4,93	205	456,5
2006	121 956	6,42	256	460,2
2007	123 918	6,52	280	444,2
2008	136 669	7,25	349	389,1
2009	146 762	7,5	458	392,4
2010	182 403,02	NA	NA	NA

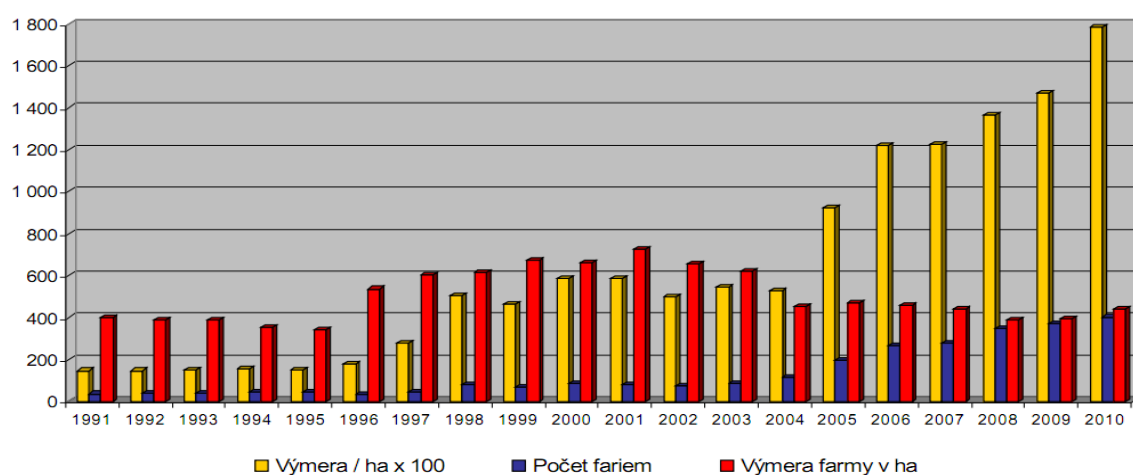
Zdroj: www.ekologika.sk

Ekologické poľnohospodárstvo na Slovensku zaznamenáva výraznejší nárast predovšetkým od roku 2004. Zatiaľ čo v tomto roku bola výmera poľnohospodárskej pôdy v ekologickom poľnohospodárstve niečo cez 53 000 ha (približne 2%), v roku 2006 to už bolo viac než dvojnásobok. V roku 2007 sa obhospodarovalo viac ako 122 000 ha (6,14%) z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy, pričom v roku 2008 sa výmera pôdy v ekologickom poľnohospodárstve zvýšila na 136 669 ha, čo predstavuje o niečo viac ako 7 % z celkového poľnohospodárskeho pôdneho fondu⁵².

⁵¹ PROKOVÁ MALIŠOVÁ, H.: *Ekologické poľnohospodárstvo na Slovensku*. [cit. 23.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.ekologika.sk/prispevky/prispevky/ekologicke-polnohospodarstvo-na-slovensku.html>>.

⁵² PROKOVÁ MALIŠOVÁ, H.: *Ekologické poľnohospodárstvo na Slovensku*. [cit. 22.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.ekologika.sk/prispevky/prispevky/ekologicke-polnohospodarstvo-na-slovensku.html>>.

V roku 2010 tvorili najväčší podiel ekologicky obhospodarovanej plochy trvale trávne porasty s výmerou 122 894,80 ha a orná pôda 56 524,78 ha. Celkovo ekologicky obhospodarovaná pôda tvorila 182 403,02 ha. Najviac sa na nej pestujú TTP s výmerou 122 894,80, krmoviny na 31 533,67 ha, obilniny na výmere 19 389,26 ha, strukoviny na rozlohe 2 038,98 ha⁵³. Priemerná veľkosť farmy na Slovensku sa postupne s pribúdajúcimi rokmi znižuje. Zatiaľ čo v roku 2001 bola priemerná veľkosť farmy 724,8 ha, tak v roku 2005 predstavovala iba 456,5 ha a v roku 2008 to už bola iba 389,1 ha.(vid' tab.2).

Obr. 6: Vývoj ekologickej poľnohospodárskej výroby od 1991-2010

Zdroj: ÚKSÚP

Rovnako aj vývoj počtu ekologických fariem a ich priemerná výmera (v ha) v rokoch 1991–2008 ukazuje pozitívny trend rozvoja ekologického poľnohospodárstva na Slovensku. Hoci priemerná výmera farmy (v ha) sa od roku 1998, kedy bola najväčšia (617,4), neustále znižuje na plochu 389,1 ha (2008), každým rokom pribúda počet ekofariem. Tento vývoj sa zintenzívnil predovšetkým po vstupe Slovenska do EÚ. Zatiaľ čo v roku 2005 bolo na Slovensku registrovaných v systéme EP 205 ekofariem, v roku 2006 sa tento počet zvýšil na 265. Ku koncu roka 2008 počet ekofariem vzrástol na 349, ktoré produkujú bioprodukty určené na domáci, prevažne však na zahraničný trh.

⁵³ DROBNÁ, J.: *Správa o výkone a certifikácie v ekologickej poľnohospodárskej výrobe za rok 2010*. 2011. Dostupné na internete: <http://www.naturalis.sk/fileadmin/userfiles/spravy/Sprava__2010_www.pdf>.

Len 15 ekofarmárov sa zároveň zaoberá aj výrobou biopotravín, 40 subjektov je „čistých“ výrobcov biopotravín (bez vlastnej ekofarmy), 18 produkuje byliny a voľne rastúce plody, z toho len 7 registrovaných prevádzkovateľov ich spracúva na biopotraviny⁵⁴.

Ekologické poľnohospodárstvo v podmienkach Slovenskej republiky má tak ako negatívne, aj pozitívne stránky čo sa týka jeho organizácie, legislatívy, podpory a financovania, a tvorby pracovných príležitostí. EP je charakterizované predovšetkým fungujúcim systémom kontroly a certifikácie ako aj superinšpekcie, ktoré vykonáva NATURALIS SK s.r.o. a ÚKSÚP. V rámci EP je zavedený systém dlhodobej finančnej podpory formou platby na plochu (SPS) zakotvený v *Pláne rozvoja vidieka*. K silným stránkam EP možno zaradiť jeho existujúci právny rámec reprezentovaný predpismi EÚ a zákonom o ekologickom poľnohospodárstve. Tým že 50% územia SR sa nachádza v marginálnych a submarginálnych oblastiach a až 27% krajiny pokrývajú chránené územia, v ktorých je intenzívne hospodárenie obmedzované, ekologické postupy umožňujú realizovať poľnohospodársku činnosť i v takýchto podmienkach, čím sa vytvárajú dodatočné pracovné príležitosti a prispievajú k rastu zamestnanosti vidieka. EP jednoznačne patrí k najšetrnejšiemu systému hospodárenia voči životnému prostrediu⁵⁵.

Obr. 7: Naturalis SK

Zdroj: ÚKSÚP, Odbor životného prostredia a ekologického poľnohospodárstva

Na strane druhej trh s biopotravinami v podmienkach SR je nedostatočne rozvinutý oproti krajinám západnej Európy ako je Rakúsko, Dánsko či Švajčiarsko. EP sa vyznačuje nezaujmom zo strany spotrebiteľov, nedostatočným spracovaním bioproduktov

---

⁵⁴ PROKOVÁ MALIŠOVÁ, H.: *Ekologické poľnohospodárstvo na Slovensku*. [cit. 23.3.2011] Dostupné na internete: <<http://www.ekologika.sk/prispevky/prispevky/ekologicke-polnohospodarstvo-na-slovensku.html>>.

⁵⁵ MINISTERSTVO PÔDOHOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY.: *Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2010*. s.3. Dostupné na internete: <http://www.fesrr.uniag.sk/pcleu/sites/default/files/02_%20akcny_plan.pdf>.

---

na biopotraviny, nedostatočnou koordináciou a spoločným postupom či organizovanosťou, nedostatočnou propagáciou bioproduktov a biopotravín, ako aj nejednotným postupom pri predaji bioproduktov. Ekonomická situácia a schopnosť ekologických poľnohospodárov podnikat', slabo rozvinuté poradenstvo, vzdelávanie a výskum v EP možno zaradiť k tým menej pozitívnym stránkam ekologickej poľnohospodárskej výroby v našich podmienkach⁵⁶.

S uvedenými nedostatkami ekologického poľnohospodárstva sa plne stotožňujem a dovoľm si tvrdiť, že rozvoj ekologického poľnohospodárstva v podmienkach Slovenskej republiky možno predikovať na základe definovaných príležitostí v Akčnom pláne a posilnenia silných stránok EP.

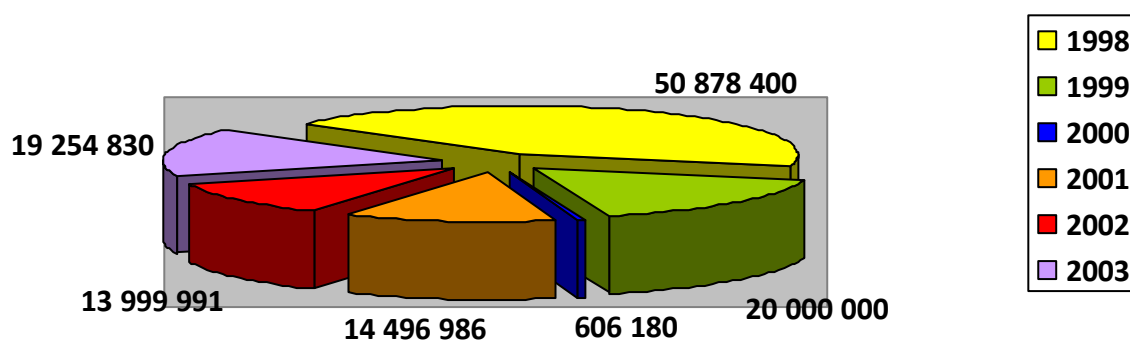
Dňom 1. mája 2004 sa SR stala členom EÚ, čo ju zaväzuje implementovať spoločné nástroje politiky, programy a dokumenty EÚ. Jedným z takýchto dokumentov je aj *Európsky akčný plán pre ekologické potraviny a poľnohospodárstvo*, v rámci ktorého je odporúčanie EK na prijatie národných Akčných plánov s príslušnými opatreniami. SR vytvorila takýto plán pod názvom *Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2010*. Ide o koncepčný dokument, ktorý nahrádza doteraz platnú *Koncepciu organického poľnohospodárstva v SR prijatú v roku 1995*, ktorý zohľadňuje situáciu a stav po vstupe SR do EÚ. Prostredníctvom cieľov a priorít určuje smery rozvoja ekologického poľnohospodárstva hlavne v oblastiach, ktoré sú nedostatočne alebo slabo rozvinuté. Jeho globálnym cieľom je zvýšiť efektívnosť v sektore poľnohospodárskej výroby a kvalitu života vidieckeho obyvateľstva. Špecifickým cieľom Akčného plánu v podmienkach SR je posilniť postavenie EP a zvýšiť jeho konkurencieschopnosť, podporovať aktivity s vyššou pridanou hodnotou a rozširovať trh s biopotravinami, zlepšiť informačné zázemie a propagáciu EP, zlepšiť odborné poradenstvo, vzdelávanie a výskum v EP, ako aj dobudovať inštitucionálny rámec EP⁵⁷. Treba spomenúť, že je nevyhnutné orientovať sa na špecifické a čiastkové ciele ekologického poľnohospodárstva, pretože práve ich čiastočné plnenie zabezpečí zvýšenie efektívnosti v poľnohospodárskom sektore a tým skalitní život vidieckeho obyvateľstva.

---

⁵⁶ MINISTERSTVO PĎDOHOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY.: *Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2010*. s.4. Dostupné na internete: <http://www.fesrr.uniag.sk/pcleu/sites/default/files/02_%20akcny_plan.pdf>.

⁵⁷ MINISTERSTVO PĎDOHOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY.: *Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2010*. s.4-5. Dostupné na internete: <http://www.fesrr.uniag.sk/pcleu/sites/default/files/02_%20akcny_plan.pdf>.

Na Slovensku sa podporná politika uplatňuje od roku 1991 a práve v tomto období sa prvýkrát v histórii poskytli 37 subjektom, hospodáriacich na 14 773 ha poľnohospodárskej pôdy, finančné prostriedky, ktoré splnili podmienky vtedajšej dotačnej politiky. V júni 1991 bola založená spoločnosť Natural - Alimentária, s.r.o., Bratislava, ktorá združovala niektorých slovenských producentov bioprodukcie a zároveň poskytovala odborné poradenské služby a neskôr pomoc v komerčných otázkach na domácom a zahraničnom trhu. Spoločnosť sa stala členom medzinárodnej organizácie IFOAM. Súhlasím s vyjadrením autora, ktorý sa domnieva, že sa aj napriek dotačnej politike pre biofarmárov nezabezpečil dostatočne rýchly začiatok rozvoja ekologickej produkcie. Ekologickí prvovýrobcovia začali poskytovať na trh prvé tony bioproduktov, avšak domáce spracovateľské a veľkoobchodné organizácie s potravinami neprejavili o ich spracovanie dostatočný záujem, čím sa ich odbyt produktov začal realizovať do štátov západnej Európy⁵⁸.

Obr. 8: Vyplatené dotácie pre ekologicke poľnohospodárstvo v Sk, 1998-2003

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Akčného plánu EP v SR do roku 2010

V roku 1995 bola spracovaná a schválená vládou Slovenskej republiky *Koncepcia ekologickeho poľnohospodárstva na Slovensku*. Tento zásadný dokument určil základné smerovanie EP v horizonte do roku 2010 a prijal súbor opatrení na jeho realizáciu znamenajúci zásadné zmeny. Od jeho prijatia sa zmenil systém dotácií pre konverzné obdobie. Zmena dotačného systému nastala aj v roku 1999, keď sa subjektom v druhom

⁵⁸ ŠIMČÁK, P. et al.: *Ekonomika výroby bioproduktov*. Nitra: SPU Nitra.2003.s.13-14.

---

roku konverzie začali poskytovať nižšie dotácie. Na základe uvedených údajov možno konštatovať, že podpora EP mala za uplynulé roky klesajúcu tendenciu.

V roku 2003 sa východiskom pre štátnu podporu v ekologickom poľnohospodárstve stal Agroenvironmentálny program SR, vychádzajúci z princípov trvalo udržateľného rozvoja a optimalizácie poľnohospodárskych postupov z hľadiska ich dopadov na životné prostredie. Od roku 2004 je ekologické poľnohospodárstvo podporované ako súčasť Plánu rozvoja vidieka v rámci opatrenia Agroenvironment a životné podmienky zvierat, Investície do poľnohospodárskych podnikov, Podpora predajnosti a spracovania poľnohospodárskych produktov, Vzdelávanie, Diverzifikácia poľnohospodárskych činností, Odbytové organizácie výrobcov, ako aj Plnenie noriem Spoločenstva⁵⁹. V programovacom období 2007-2013 je EPV podporovaná v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007-2013 prostredníctvom osi 2 „Zlepšenie životného prostredia a krajiny“, opatrenia „Agroenvironmentálne platby“, najmä podopatrenia „Ekologické poľnohospodárstvo“⁶⁰.

V podmienkach Slovenskej republiky je *Ekotrend Myjava spol. s r.o.*⁶¹, najväčším spracovateľom bioproduktov na Slovensku a pôsobí ako záujmová a mimovládna nezisková organizácia združujúca 52 členov. Spoločnosť vznikla v roku 2001 a zaoberá sa pestovaním, výkupom, spracovaním a distribúciou biopotravín rastlinného pôvodu. Prvými výrobkami boli bylinné čaje a celozrnná špaldová múka. Začínali predajom z auta, pretože vtedajšie podmienky na odbyt potravín boli veľmi náročné. Povedomie a informovanosť o biopotravinách boli na slovenskom trhu na veľmi nízkej úrovni. Neskôr začali pokusne vyrábať cestoviny. Bol to stále veľmi úzky sortiment a tak začali dovážať aj pár výrobkov českej firmy *Probio obchodní společnost s r.o.* V roku 2005 sa stali výhradným distribútorom výrobkov tejto spoločnosti. Ekotrend Myjava spol. s r.o. má vlastnú baliareň čajov a výrobu cestovín. Nová značka BIOMILA ® je jej ďalším krokom na ceste

---

⁵⁹ MINISTERSTVO PĎDOHOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY.: *Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2010*. s.4-5. Dostupné na internete: <http://www.fesrr.uniag.sk/pcleu/sites/default/files/02_%20akcny_plan.pdf>.

⁶⁰ MINISTERSTVO PĎDOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJA VIDIEKA SR. *Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike za rok 2009*. Bratislava: Glasstrading s.r.o. – Vydavateľstvo NOI Bratislava, 2010, s. 63.

⁶¹ LEŠINSKÝ, D.: *Pracovný zošit. Ekologické poľnohospodárstvo a predaj z dvora*. [cit. 23.3.2011]. Dostupné na internete: <http://www.predajzdvora.sk/fileadmin/user_upload/dokumenty/Pracovny%20zosit%201.pdf>.

---

k vytvoreniu atraktívnych biovýrobkov nielen kvalitou, ale aj jednotným dizajnom obalov. V súčasnosti sortiment výrobkov tvorí viac než 350 položiek v bio kvalite⁶².

4.1.2.1 Analýza subjektu realizujúceho EPV v SR - Ekologické družstvo Važec

Poľnohospodárske družstvo Važec sa nachádza v nadmorskej výške 1 000 m.n.m na okraji obce Važec (horný Liptov) medzi diaľnicou D1 a štátnou cestou I/18⁶³. Družstvo pôvodne hospodáril konvenčným spôsobom, no keďže sa nachádza v národných parkoch NAPANT a TANAP stále bolo obmedzované čo sa týka aplikácií a dávkovania hnojív. Preto sa rozhodlo presedlať na ekologický spôsob hospodárenia, čo možno ohodnotiť aj podľa slov riaditeľa Ing. Zoltána Strcuľu, ako správne rozhodnutie.

Ekologické družstvo Važec sa stalo Biofarmou roka 2010, ktoré zamestnáva od 55 do 100 zamestnancov. Celkovo zamestnáva celoročne 54 ľudí a ďalších na sezónne práce. Mladí ľudia spod Tatier sú viac zžití s prírodou a na domácich záhumienkach sú zvyknutí pracovať. Podnik spolupracuje aj s mladými ľuďmi, čo možno vnímať ako ich príležitosť pomôcť v rozvíjajúcej sa biofarme.

Poľnohospodárske družstvo Važec hospodári ekologickým spôsobom od roku 2005 na svojich 2 043 ha pôdy, z toho len 477 ha tvorí orná pôda. TTP tvoria 1 700 hektárov a tie sa delia na lúky a pasienky. V družstve sa preferuje pastva v oplôtkových systémoch, ktoré sa pravidelne obnovujú. Pasienkové plochy sú vytvorené predovšetkým v blízkosti hospodárskeho dvora pre dojnice. Horské pasienky využívajú najmä na pasenie mladého dobytká. Ročne obnovia v priemere 150 hektárov lúk a pasienkov, vrátane viacročných krmovín na ornej pôde. Ako uvádza AgroMagazín, v roku 2010 to bolo 250 hektárov. Na hnojenie družstvo využíva maštalný hnoj v povolenom rozsahu. Pre doplnenie dusíka v pôde sa zvyšuje pestovanie ďateliny na ornej pôde. Pre zabezpečenie dostatku maštalného hnoja zvýšili stavy hovädzieho dobytká a oviec⁶⁴.

Ako je uvedené v predchádzajúcom odseku, v rámci poľnohospodárskej výroby sa družstvo zameriava predovšetkým na ekologický chov hovädzieho dobytká (dojčiacich

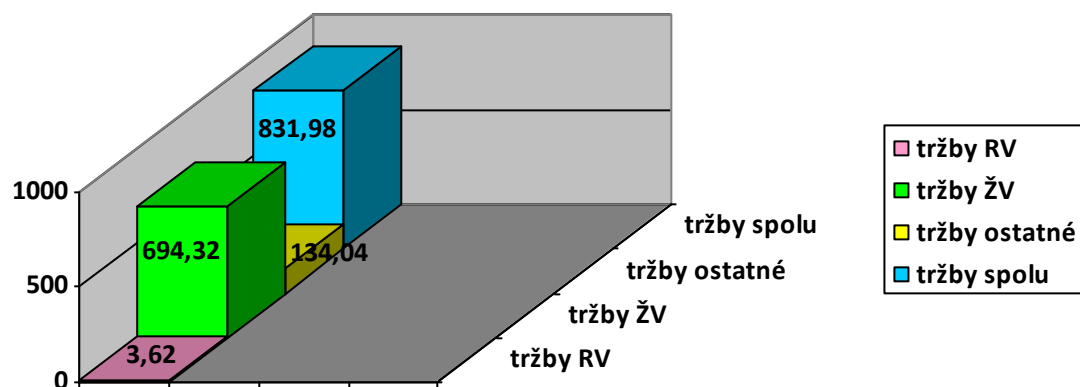
---

⁶² *O nás*. Ekotrend Myjava spol. s r.o.. Dostupné na internete: <<http://www.ekotrendmyjava.sk/sk/o-nas>>.

⁶³ *Bitúnok – Važec*. Liptovský Mikuláš: ENGOM, s.r.o., 2010, s.7-13. Dostupné na internete: <eia.enviroportal.sk/dokument.php?id=94730>.

⁶⁴ *Agromagazín 10/2010*. Dostupné na internete: <<http://www.polytechnika.sk/admin/files/313.pdf>>.

kráv plemena *limousine*, býkov a teliat) a oviec, t.j. živočíšnu výrobu. Družstvo výroba mliečne výrobky z ovčieho mlieka, bryndze, žinčice, kravského mlieka, syrové nite či zákvas. V rastlinnej výrobe sa orientujú na pestovanie ovosa, jačmeňa, pšenice, hrachu a zemiakov. Rastlinná výroba je menej zastúpená, ako možno vidieť aj z obr.9, kde tržby z rastlinnej výroby značne zaostávajú za tržbami zo živočíšnej výroby.

Obr. 9: Príjmy podniku za vybrané výrobné odvetvia v mil. € za rok 2009

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z AgroMagazín 10/2010

Hlavná časť tržieb pochádza zo živočíšnej výroby, ktorú tvorí chov 1 050 kusov hovädzieho dobytku, vrátane 70 matiek dojčiacich kráv, ktoré ročne dávajú 65 teliat, a 950 kusov oviec plemien zošlachtená valaška (šľachtiteľský chov) a romanovská ovca. V roku 2009 družstvo realizovalo chov býkov s hmotnosťou 250 kg priemerne za 540 €, pričom náklady na chov boli minimálne. Chov oviec v dohľadnej dobe plánuje družstvo zvýšiť na 1 400 ks, z toho $\frac{3}{4}$ majú tvoriť pravé dojné ovce⁶⁵. Komerčne podnik pestuje na malej časti ornej pôdy plodiny, ktoré idú na odbyt do zahraničia ako je ovos a jarná pšenica na osivárske účely. Základ rentabilnej rastlinnej výroby z dôvodu vyššej nadmorskej výšky je značne komplikovaný, no dá sa realizovať s miernou ziskovosťou. Taktiež družstvo plánuje vybudovať bitúnok (30 VDJ/mesiac), aby mohli predávať vo vlastnej režii i mäso.

⁶⁵ Agromagazín 10/2010. Dostupné na internete: <<http://www.polytechnika.sk/admin/files/313.pdf>>.

Tab.3: Hospodársky výsledok PD Važec za rok 2009

Tržby	831 980 €
Výnosy (celkom)	1 252 970 €
Zisk	17 700 €
Miera rentability (z výnosov)	0,79 %
Produktivita práce na zamestnanca (z tržieb)	12 800 €
Čerpanie eurofondov od roku 2004	296 850 €
Priame platby a LFA	713 960 €
Ostatné dotácie (VDJ, PRV – Os 2)	708 000 €
Daň z pôdy	8 562 €
Investície do podniku v roku 2009	599 210 €

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z AgroMagazín 10/2010

Cena obilnín a sóje je dvojnásobne drahšia, preto sa podnik rozhodol zlepšiť kvalitu objemových krmív. Keďže najdrahšie sú jadrové krmivá, družstvo sa ich snaží nahradiť objemovými. Krmná dávka dojníc je tvorená až zo 70% objemových krmovín. Manažment družstva každoročne investuje do obnovy TTP (dominante na nákup osív) 20-23 tis. €. Priemerná úžitkovosť holštajnských dojníc nie je príliš vysoká, len 5 000 l, no priemerné náklady na výrobu 1 kg ekologického mlieka sa v roku 2009 pohybovali na úrovni 0,32 €/l. Aj tu sa možno presvedčiť, že podnik sa snaží dosahovať čo najvyššie tržby z predaja ekomlieka. Výhodou speňažovania ekologického mlieka oproti konvenčnému sa spravidla odhaduje na celý kalendárny rok. Cena ekomlieka poklesla na 0,37 €/l. Pri vývoji cien rastlinných ekoagrokomodít je to iné, pretože ich sčasti družstvo musí nakupovať (napr. ekosója stojí 800 €/t, ostatné obilniny 420 €/t) a tieto ceny sú ovplyvniteľné zmenami na trhu komodít. V roku 2009 dodalo družstvo do mliekarne 1,7 mil.kg mlieka⁶⁶.

Čo sa týka oviec, v ekologickom družstve Važec dochádza k vlastnému predaju ovčích produktov. Investovali 80 tis. € do vlastnej syrárne a malého obchodu a už dnes očakávajú zvýšený odbyt svojich výrobkov nielen turistami, ale aj bežných okoloidúcich smerom do Važeckej jaskyne. Ide o 45 tis. potenciálnych zákazníkov, ktorí v tomto počte navštevujú ročne Važeckú jaskyňu. Družstvo má v pláne zrušiť zvýhodnenia DPH (6%) pre predaj z dvora. 1kg údeného ovčieho syra si možno kúpiť za 8,50 €, pričom

⁶⁶ Agromagazín 10/2010. Dostupné na internete: <<http://www.polytechnika.sk/admin/files/313.pdf>>.

---

konkurencia je neporovnateľne drahšia (o viac ako 50%). Ovčie výrobky dodáva do siete obchodov Včela, rozšírených v regióne Liptova⁶⁷.

Aj napriek tomu, že družstvo sa nachádza v lokalite Štrbského Plesa, družstvo zatiaľ neplánuje expandovať svoje výroby priamo pod Tatry. Každoročne je podnik ukrátený o určité hektáre pôdy z dôvodu výstavby či budovania nových rekreačných zariadení pre seniorov v susedstve družstva. V budúcnosti plánujú vybudovať nové golfové ihrisko, čím skrátia rozlohu družstva o približne 100 ha obhospodarovanej plochy. Družstvo to ale vníma ako veľkú výzvu do budúcnosti a už teraz plánuje zrekonštruovať svoju ubytovňu, ktorú chce prerobiť na apartmány s bezbariérovým vstupom. Važeckú agroturistiku má dopĺňať hipológia (relax pri koňoch) a vyhlídkové cesty na koňoch. Zvýšenou návštevnosťou danej lokality si družstvo zvýši aj odbyt svojich produktov, ktoré predáva pod značkou „Ekológia pod Kriváňom“. Už čoskoro PD Važec postaví reklamné tabule po oboch strán diaľnice vyzývajúcu na nákup ekoproduktov a aj naďalej podnik plánuje nezvyšovať svoje ceny a pokračovať v stratégii pod názvom „umiernená cenotvorba produktov“. Podnik stavil na vlastnú značku produktov a služby pre turistov, čo nepochybne patrí k veľkým novotám v slovenskom poľnohospodárstve.

4.1.3 Analýza EPV v Rakúsku

Podľa *Ministerstva poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, životného prostredia a vodného hospodárstva* Rakúsko obhospodaruje 16% pôdy ekologickým spôsobom a má 14% biofariem, čím sa zaraďuje na prvé miesto v Európe. Vedúca úloha Rakúska je aj naďalej zabezpečovaná, pretože práve táto krajina garantuje angažovaných a do budúca orientovaných biofarmárov, profesionálnych spracovateľov, miesta na kontrolu biopotravín a bioproduktov, ako aj spotrebiteľov chrániacich životné prostredie.

EP je vrcholom v ďalšej ekologizácii poľnohospodárstva, ktorú možno badať aj na základe vysokej účasti poľnohospodárov na agroenvironmentálnom programe ÖPUL 2007. V spojitosti s týmto programom pod záštitou *Rakúskeho programu pre vidiecky rozvoj 2007-2013* odsúhlasila EK v roku 2007 finančnú podporu pre rakúskych organicko-hospodáriacich farmárov 530 mil. € ročne. V roku 2008 bolo vyplatených 140 mil. €

---

⁶⁷ *Agromagazín 10/2010*. Dostupné na internete: <<http://www.polytechnika.sk/admin/files/313.pdf>>.

---

organickým farmárom. Okrem toho biofarmári dostávajú podporu nielen zo štátu, ale aj z fondov EÚ a zo svojho regiónu, kde je sídlo biofarmy⁶⁸.

V Rakúsku existovala už v roku 1927 prvá organická farma, ktorá vychádzala z aplikácie organicko-dynamickej metódy. Rakúsko bolo prvou krajinou na svete, ktoré vydalo oficiálne pokyny pre organické poľnohospodárstvo. Štátnu finančnú podporu dostáva 95% organicky hospodáriacich farmárov. Kontrolu ich využívania a dodržiavania zákonom ustanovených nariadení zabezpečuje AMA, agentúra Ministerstva poľnohospodárstva, ktorá kontroluje dodržiavanie zákonných nariadení a smerníc podpôr. 2/3, t.j. 20 000 organických farmárov sú členmi združení, čo predpokladá striktné požiadavky na plnenie Nariadenia EU 2091/92 a Kódexu Alimentarius. V súčasnosti existujú dve zastrešujúce organizácie a to ARGE Biolandbau a OIG Biolandbau. V súčasnosti existuje veľký počet združení ekologických poľnohospodárov ako napr. Bio Austria, Biolandwirtschaft Ennstal, Biologische Ackerfrüchte Österreich, Demeter, Erde & Saat, Förderungsgemeinschaft für gesundes Bauerntum a Ökologischer Kreislauf Moorbad Harbach a pod⁶⁹.

Vtedajších 13 000 biofarmárov sa rozhodlo koncom januára 2005 so založením Bio Austria pokračovať v úspešnej ceste EP v novej spoločnej organizácii. V súčasnosti je v Európe najväčšia organizácia združujúca ekologicky hospodáriacich farmárov poskytujúca odborné poradenstvo spotrebiteľom, spracovateľom a obchodníkom na úrovni štátu aj regiónu.

Kontrolu biofarmami vykonávajú nezávislé kontrolné úrady ako napr. ABG s kódom AT-BIO-301, BIOS s kódom AT-BIO-401, LACON s kódom AT-BIO-402, a pod., ktoré sú akreditované podľa normy EÚ, a sú schvaľované a kontrolované potravinárskymi úradmi. Táto kontrola sa neobmedzuje len na produkciu a výrobu, ale sa realizuje aj v spracovateľských podnikoch⁷⁰.

---

⁶⁸ *Grüner Bericht 2010*. Wien, Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft, 2010, s.12. Dostupné na internete: <www.gruenerbericht.at/cm2/index.php?option=com>.

⁶⁹ *Biologische Landwirtschaft in Österreich*. Wien: Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft, 2009, s.19-28. Dostupné na internete: <land.lebensministerium.at/filemanager/download/67206/>.

⁷⁰ *Unabhängige Kontrollstellen*. Dostupné na internete: <<http://www.landnet.at/article/articleview/17197/1/5042/>>.

V prípade, ak farmár dostane finančnú podporu z agroenvironmentálneho programu ÖPUL, potom je kontrolovaný agentúrou Ministerstva poľnohospodárstva AMA a je povinný dodržať smernice programu ÖPUL.

Tak ako uvádza štúdia vydaná Ministerstvom poľnohospodárstva, dotačná politika pre EP v Rakúsku sa uskutočňuje od roku 1991, tak ako v Slovenskej republike. Zavedenie podpôr znamenalo veľký prínos v poľnohospodárstve a so vstupom Rakúska do EÚ sa podpora pre ekologicky hospodáriacich farmárov ďalej rozvíjala v rámci programov EÚ pre poľnohospodárstvo a životné prostredie. Ďalším impulzom pre rozvoj EP bol vstup obchodných reťazcov na biotrž v roku 1995. Okrem iného Akčný plán pre EP dopláca biofarmárom podpory, ktorý vlastne vznikol pre rozvoj EP. Ako vyrovnávacie platby v sume 95 mil. € dostali v rámci opatrania „Biologický spôsob hospodárenia“ z programu ÖPUL v roku 2006⁷¹.

Akčný plán pre EP má dosiahnuť vytýčené ciele, ako je udržanie pozície číslo 1 v hospodárení ekologickým spôsobom, podiel ekologicky obhospodarovanej pôdy má stúpať do roku 2010 na 20%, všetky vyrobené bioprodukty majú nájsť svoj odbyt v Rakúsku bez exportu biopotravín do zahraničia, mimoprodukčné úlohy EP, ako je ochrana životného prostredia, vody, pôdy a biodiverzity, sa majú dostať viac do povedomia obyvateľov. Tieto ciele možno dosiahnuť opatreniami ako je náhrada resp. vyrovnanie finančných prostriedkov pre biofarmárov z dôvodu vyšších nákladov na realizáciu EP, posilniť poradenstvo, čím sa zvýši efektívnosť a rentabilita biopodnikov, podporovať vzdelávanie a výskum v oblasti EP, ťažiskom sa má stať vytvorenie vhodných podmienok pre ľahšie uvedenie bioprodukcie na trhy, a taktiež je veľmi dôležité vybudovať si správne vzťahy s verejnosťou, napr. s EK, AMA, Bio Austria a s ostatnými dôležitými partnermi, a samozrejme zlepšiť spoluprácu s regiónmi, pretože práve tu ministerstvo vidí dôležitú časť úspechu v podpore regionalizácie⁷².

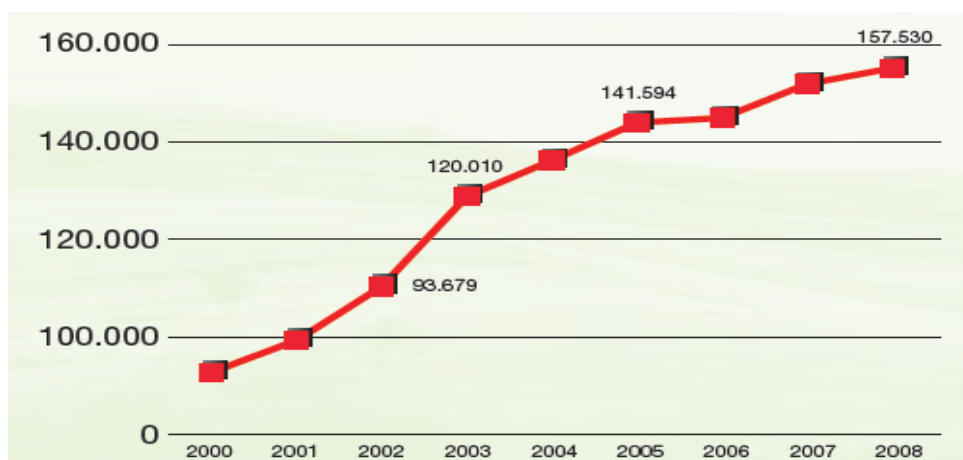
Bio-boom v Rakúsku možno zasadiť do 90. rokov 20. storočia. Medzi rokmi 1990-1994 narástol počet biofariem až osemnásobne. V súvislosti so vstupom Rakúska do EÚ v roku 1995 a s tým spojenými podporami stimulovalo až 5 000 farmárov presedlať na organické poľnohospodárstvo. Od roku 2000 prišiel ďalší bio-boom do

---

⁷¹ *Grüner Bericht 2010*. Wien, Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft, 2010, s. Dostupné na internete: <www.gruenerbericht.at/cm2/index.php?option=com>.

⁷² *Biologische Landwirtschaft in Österreich*. Wien: Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft, 2009, s. 29-31. Dostupné na internete: <land.lebensministerium.at/filemanager/download/67206/>.

poľnohospodárskych oblastí Rakúska. V období 2000-2005 sa ekologicky obhospodarovaná pôda zdvojnásobila zo 70 000 ha na 140 000 ha. Od roku 2006 sa rozšírenie ekologicky obhospodarovanej plochy spomaľuje v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. V roku 2008 bolo ekologicky obhospodarovaných spolu 157 530 ha pôdy⁷³. Rok 2010 znamenal pre Rakúsko pokračovanie vo vedúcej pozícii v EPV spomedzi krajín EÚ, kedy bolo celkovo obhospodarovaných 545 000 ha 21 900 biofarmármi, ktoré eviduje Lebensministerium Rakúska. Tým podiel ekologickej pôdy stúpol na 19,5%, čím sa približuje k splneniu cieľa v Akčnom pláne na 20%. Oproti roku 2009 sa zvýšila ekologicky obhospodarovaná pôda o 26 500 ha a 900 farmárov⁷⁴.

Obr. 10: Ekologicky obhospodarovaná pôda v Rakúsku v období 2000-2008 v ha

Zdroj: www.lebensministerium.at

⁷³ *Biologische Landwirtschaft in Österreich*. Wien: Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft, 2009, s.19-20. Dostupné na internete: < land.lebensministerium.at/filemanager/download/67206/>.

⁷⁴ *Österreich baut Spitzenplatz in Europa im Biobereich weiter aus*. 2010. [cit. 10.5.2011] Dostupné na internete: < <http://land.lebensministerium.at/article/articleview/84498/1/4955/>>.

4.1.4 Komparácia EPV v SR a Rakúsku

Na základe uvedených podmienok v podkapitole 4.1.2 v Slovenskej republike a 4.1.3 v Rakúsku, možno vidieť v mnohých ukazovateľoch hodnotenia úrovne EP dosť výrazné rozdiely medzi krajinami. Jednou z hlavných príčin je fakt, že Rakúsko je jedna z krajín, v ktorej sa rozvinula bio-organická metóda EP, a vytvorila sa platforma rozvoja už v 90. rokoch 20. storočia. Postupne sa začal formovať a tvoriť celý systém výroby a predaja biopotravín, čím Rakúsko začalo vyčnievať spomedzi krajín EÚ. Jeho vedúce postavenie v počte organicky hospodáriacich roľníkov, ako aj podiele ekologicky obhospodarovanej plochy si udržuje Rakúsko až dodnes, a v súčasnosti je to krajina s číslom 1 v hospodárení poľnohospodárov ekologickým spôsobom.

Tab. 4: Porovnanie EPV v Slovenskej republike a v Rakúsku, 2009

	Slovenská republika	Rakúsko
Plocha ekologicky obhospodarovanej pôdy	146 762 ha	383 756 ha
Podiel obhospodarovanej plochy	7,5%	16%
Priemerná veľkosť farmy	392,4 ha	19 ha
Počet biofarmárov	458	20 000
Kontrola a certifikácia bioproduktov	NATURALIS, s.r.o. ÚKSÚP	AMA
Obrat z predaja biopotravín	4 mil.€	868 mil.€
Výdavky na biopotraviny na osobu	0,7 €	103,9 €
Najväčší spracovateľ biopotravín	Ekotrend Myjava spol. s r.o.	Bio Austria

Zdroj: vlastné spracovanie

V roku 2009 vykazovalo Rakúsko 383 756 ha ekologickej pôdy, čo predstavovalo 16% podiel na celkovej poľnohospodárskej ploche. Slovenskí biofarmári obhospodarovali v ten istý rok o 236 994 ha menej ako v susednom štáte tvoriaci 7,5% podiel. Veľkosť farmy západných štátov Európy je menšia ako v krajinách strednej a východnej Európy. Priemerná rakúska ekologickej farma má veľkosť 19 ha a slovenská až 392,4 ha. Ďalšie výrazné rozdiely možno badať aj v počte ekologicky hospodáriacich roľníkov. SR vykazovala 458 biofarmárov, zatiaľ čo v Rakúsku ich bolo až 20 000. O certifikáciu a kontrolu sa v podmienkach Slovenskej republiky stará NATURALIS, spol. s r.o. a ÚKSÚP a v podmienkach susedného štátu AMA, agentúra Ministerstva poľnohospodárstva. Slovensko výrazne zaostáva aj v obrate biopotravín, ako aj vo výdavkoch na nákup biopotravín jedného obyvateľa. Najväčším spracovateľom biopotravín v podmienkach SR je Ekotrend Myjava, spol. s r.o. a v podmienkach Rakúska je to Bio Austria (viď tab.4).

4.1.5 Perspektívy zvyšovania výroby biopotravín v SR a EÚ

Výroba biopotravín začína už rozhodnutím poľnohospodára hospodáriť v ekologickom poľnohospodárstve, čo znamená zmenu vnútorného presvedčenia, ako je myslenie, cítenie a zánietenie farmára, ktoré sú základom úspešnosti konverzie, t.j. prípravného obdobia na pestovanie alebo chov v ekologickej poľnohospodárskej výrobe. Poľnohospodára, ktorý začína ekologicky hospodáriť čaká v čase konverzie veľké pracovné i fyzické zaťaženie. Toto náročné obdobie predstavuje pre poľnohospodára množstvo pozitív, ako aj negatív, ktoré sú na jednotlivých farmách rozdielne. Tie sa týkajú predovšetkým nárokov na organizačné schopnosti, vlastnosti farmára, ako aj jeho pracovníkov a ich odhodlanosť a odvahu doviest' svoje zámery do cieľa, zavádzaní nových metód počas realizácie projektu konverzie, ktoré si vyžadujú vysoký stupeň flexibility reagovať včas na zmenené podmienky, presnej bilancie potreby práce (výstavba, úprava skladovacích priestorov, tržníc, predajných priestorov a pod.), ako aj pripravenosti k inováciám a schopností manažérov inovovať prevádzkové podmienky. Pre úspešný priebeh konverzie je potrebné vypracovať konverzný plán, ktorý je stanovený na 3 roky, ktorého proces sa kontroluje 1 až 2 krát ročne odbornou komisiou. Ten môže byť v konkrétnom podniku počas tohto obdobia skrátený alebo predĺžený.

Po ukončení konverzie prichádza poľnohospodár na trh a tu sa začína odbyť jeho biovýrobných a biopotravin. Spotreba a nákup biopotravin rastie vo vyspelých krajinách a tým vytvára pre Slovensko reálne možnosti pre export bioprodukcii (obilniny, strukoviny, olejnin, vína) do týchto krajín. V budúcnosti preto bude účelné podporovať export slovenských bioproduktov a na základe toho získavať ďalšie zdroje devízových prostriedkov pre náš štát. Ďalší rozvoj EP podmieňuje záujem spotrebiteľov o dopestovanú ekologickú produkciu na domácom a zahraničnom trhu. V súčasnosti väčší záujem o slovenskú ekoprodukcii je zo strany zahraničných odberateľov, kým domáca spotreba zaostáva za existujúcimi možnosťami. Je to aj z dôvodu nedostatočnej informovanosti domácich konzumentov⁷⁵.

Tak ako uvádza Šimčák zmena tohto stavu si vyžaduje systematickú informovanosť slovenského obyvateľstva o pozitívnych stránkach ekologického poľnohospodárstva. Súhlasím s tvrdením autora, že do tohto stavu sa musia zapojiť aj inštitúcie zdravotníctva, školstva, životného prostredia, nevládne organizácie, ako aj masmédiá, ktoré významným spôsobom vplývajú na rozhodovanie obyvateľstva o ich spotrebe a preferenciách.

Ďalšiu perspektívu rozvoja výroby biopotravin, ktorá zabezpečí dlhodobý rast dopytu po biopotravinách, možno vidieť aj v stúpajúcom počte poľnohospodárov žiadajúcich o finančnú podporu z fondov EÚ pre svoju ekologickú výrobu. Európska únia ako hlavný koordinátor a realizátor GAP vytvára podmienky pre rast počtu ekologických farmárov a umožňuje čerpanie financií z jej fondov na podporu ekologickej produkcie, ktorá plní viaceré funkcie iba ako tie produkčné a tým zabezpečuje nielen ochranu životného prostredia a zmenu životného štýlu obyvateľov krajín EÚ, ale aj trvalú udržateľnosť vo viacerých oblastiach výroby.

Pre existenciu riadneho poľnohospodárstva je potrebné prispôbiť aj národné rozpočty štátov EÚ. Na základe vyplácaných priamych platieb biofarmárom (1.piliér) a podpôr pre rozvoj vidieka (2.piliér) má byť zabezpečené trvalo udržateľné, multifunkčné a komplexné poľnohospodárstvo so svojou potravinovou sebestačnosťou. Taktiež má by aj naďalej podporovaná výrobná kapacita poľnohospodárstva EÚ a posilnená kvalita a bezpečnosť potravín⁷⁶.

---

⁷⁵ ŠIMČÁK, P. et al.: *Ekonomika výroby bioproduktov*. Nitra: SPU Nitra. 2003.

⁷⁶ *Unternehmen Landwirtschaft 2020*. Dostupné na internete:
< <http://land.lebensministerium.at/article/articleview/84266/1/29667/>>.

Podľa Nikiho Berlakovicha, Ministra poľnohospodárstva, poľnohospodárstvo stojí pre veľkými výzvami ako je klesanie cien na trhu biopotravín, zmena klímy, slabá konkurencia a hospodárska kríza. Podľa neho má Rakúsko potenciál aj naďalej napredovať ako Bioland č.1, pretože disponuje zväčša mladými farmármi a je pre nich ľahšie vybudovať si dôveru spotrebiteľov v biopotraviny a tým si zabezpečiť odbyt svojich produktov. A práve na tejto platforme by chcel minister budovať budúce ekologické poľnohospodárstvo v Rakúsku. Jedným z dôležitých cieľov je maximálne zvýšenie exportu biopotravín, posilniť ducha podnikania v poľnohospodárstve a pod. Na základe štúdií, databáz a štatistík vypracovaných Ministerstvom poľnohospodárstva možno konštatovať, že EPV bude neustále stúpať.

Podľa TP „Organics“⁷⁷ ekologické poľnohospodárstvo, spracovanie biopotravín a ekoturizmus sa stanú dôležitými faktormi posilňujúce vidiecku ekonomiku. Spolupráca medzi mestskou a vidieckou populáciou sa výrazne zlepši a zintenzívne sa partnerstvo medzi spotrebiteľmi a producentmi. Po roku 2025 taktiež výrazne vzrastie dostupnosť potravín a stabilita dodávky potravín a tým sa zlepši prístup k potravinám aj na základe revitalizovaných vidieckych oblastí. Na základe toho možno predikovať zvýšenú výrobu a spracovanie potravín čo následne povedie k zvýšenému počtu biofarmárov hospodáriacich v ekologickom poľnohospodárstve. Oblasť zdravého a vyváženého stravovania sa stane čoraz viac diskutabilnejšou a vyhľadávanejšou, rozšíria sa vedomosti farmárov o udržateľnom riadení ekosystémov, welfare zvierat a hospodárenie šetrné k životnému prostrediu sa stane prelomovou technológiou v potravinovom produkčnom reťazci. Po roku 2025 sa ľudia začnú stravovať zdravšie a vyváženejšie⁷⁸.

Ďalšia oblasť, ktorá povedie k zvýšenej výrobe biopotravín v EÚ je rastúci dopyt spotrebiteľov. Naďalej bude rásť populácia bez zvyšovania celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy⁷⁹.

---

⁷⁷ Platforma pre výskum ekologických potravín a poľnohospodárstva, ktorá spája snahy odvetvia a občianskej spoločnosti o stanovenie priorít ekologického výskumu a obhajuje ich pred tvorcami politik. Jej členmi sú mnohé európske nevládne organizácie zaujímajúce sa o rozvoj vidieka a ochranu životného prostredia.

⁷⁸ *Ekologické poľnohospodárstvo môže posilniť vidiecku ekonomiku*. Dostupné na internete: <http://www.agroporadenstvo.sk/ep/ekol_ekon.pdf>.

⁷⁹ *Ekologické poľnohospodárstvo môže posilniť vidiecku ekonomiku*. Dostupné na internete: <http://www.agroporadenstvo.sk/ep/ekol_ekon.pdf>.

Ekologické poľnohospodárstvo je hospodárenie budúcnosti. Konveční poľnohospodári budú mať čoraz silnejšiu motiváciu hospodáriť ekologickým spôsobom, pretože mu poskytuje mnohé výhody. Ako multifunkčné poľnohospodárstvo zabezpečujúce regionálny rozvoj v oblastiach ako turizmus, vzdelávanie, spracovávanie alebo priamy predaj na farme. Zároveň zvyšuje ekonomický a sociálny rozvoj, pretože poskytuje pracovné príležitosti na vidieku a prispieva k ochrane všetkých zložiek životného prostredia, a tak sa približuje k filozofii trvalo udržateľnému spôsobu hospodárenia. Spolupráca medzi farmami zabezpečuje aj napĺňanie mnohých cieľov rozvoja vidieka. Aj napriek mnohým pochybnostiam výskumníkov a vedcov, ktorí nepovažujú biopotraviny za zdravšie ako potraviny vyrobené v konvenčnom poľnohospodárstve „zistili“, že existujú len malé rozdiely v nutričnom obsahu oboch typoch potravín, existencia ekologického poľnohospodárstva je priveľmi dôležitá nato, aby sme mohli žiť zdravšie, udržateľnejšie a predovšetkým spokojnejšie. Pretože produkcia potravín v budúcnosti nebude zabezpečovať len základnú životnú potrebu, ktorou je konzumácia potravín, ale predovšetkým v nej možno hľadať tie dôležitejšie aspekty ako je ochrana životného prostredia, dotváranie krajiny, a napomáhanie udržateľnejšiemu spôsobu hospodárenia a života.

V Slovenskej republike dochádza k postupnému nárastu podielu ekologického poľnohospodárstva na celkovej poľnohospodárskej produkcii. Avšak zatiaľ podiel ekologicky obhospodarovanej pôdy na Slovensku, nedosahuje také percento, ako je to v niektorých krajinách EÚ (napr. Rakúsko). V Slovenskej republike sa výroba biopotravín, ako aj v iných členských štátoch EÚ, podľa mnohých štúdií a predikcií bude zvyšovať. Prvým dôležitým krokom je uvedomenie si spotrebiteľov o nevyhnutnosti zdravého a vyváženého stravovania, ako aj zmena preferencií či ochota kupovať biopotraviny, aj napriek ich vyššej cene alebo horšej dostupnosti. Tým, že v podmienkach Slovenska je nedostatočná informovanosť kupujúcich, nemožno očakávať vysoký dopyt po biopotravinách čím následne na nedostatočný dopyt nebude ponuka reagovať priaznivo. Preto ešte v prvých krokoch je potrebné uskutočniť potrebné opatrenia nato, aby slovenskí biofarmári našli dopyt po svojich výrobkoch na Slovensku, a nemuseli tak vyvážať na zahraničné trhy. Aj keď v budúcnosti možno očakávať zvýšený export biopotravín, taktiež je dôležité si uvedomiť, že ak dokážeme posilniť výskum a vzdelávanie biofarmárov, napĺňať ciele Akčného plánu pre ekologické poľnohospodárstvo, využiť nové podporné programy a vybudovať BIO obchody, zlepšiť proces získavania a prenosu informácií,

---

spolupracovať s médiami (televízia, rozhlas), efektívne využívať finančné prostriedky, a čerpať primerané množstvo financií z fondov EÚ, posilíme pozície biofarmárov na trhu, zvýši sa ich konkurencieschopnosť, pribudnú noví spotrebitelia, čím zabezpečíme vytúžený odbyt biopotravín a následne si rozšírime trhy exportom biopotravín. Ide o kruh, v ktorom sa neustále točíme v jednom smere, a keď nájdeme správne mechanizmy a uskutočníme vhodné opatrenia (zmena legislatívy) naplníme ciele Akčného plánu pre ekologické poľnohospodárstvo a Slovenská republika si tak upevní svoju pozíciu na trhu biopotravín v EÚ, čím sa stane konkurencieschopnejšou.

Záver

Cieľom bakalárskej práce bolo teoreticky vymedziť pojmy ako ekologické poľnohospodárstvo, biopotraviny a bioprodukty, definovať princípy ekologického poľnohospodárstva, popísať vývoj a smery ekologického poľnohospodárstva. Popísať rozvoj a organizáciu ekologického poľnohospodárstva vo vybraných štátoch EÚ a v SR bol ďalší parciálny cieľ. Globálnym cieľom bola komparácia podmienok rozvoja ekologického poľnohospodárstva v SR a Rakúsku, a hľadať perspektívy zvyšovania výroby biopotravín.

Na základe tejto komparácie môžeme dedukovať, že aj napriek tomu, že Slovensko nevykazuje také hodnoty v ukazovateľoch hodnotenia úrovne ekologického poľnohospodárstva ako Rakúsko, postupne však zvyšuje svoj podiel na celkovej poľnohospodárskej ploche, a každý rok stúpa počet biofarmárov, ako aj plocha ekologicky obhospodarovanej pôdy. Predmetom komparácie a tým hodnotenia úrovne EP v oboch krajinách bola plocha ekologicky obhospodarovanej pôdy, percentuálny podiel ekologickej pôdy na celkovej poľnohospodárskej pôde, priemerná veľkosť farmy, počet biofarmárov, obrat z predaja biopotravín, ako aj priemerné výdavky na biopotraviny na osobu.

Výmera ekologickej pôdy a počet biofariem sa zvyšuje (obr.6). Súvisí to so zmenou legislatívy, podmienok podnikania v ekologickom poľnohospodárstve, spolupracou s médiami a dôrazom na udržateľný spôsob hospodárenia, zvyšovaním informovanosti spotrebiteľov a vybudovaním si u nich dôveru v bioprodukty, so stúpajúcim trendom zvyšovania ochrany životného prostredia, ako aj potrebou žiť zdravšie v trvalo udržateľnom prostredí. Tým, že Rakúsko je krajina, v ktorej sa vyvinul bio-organický systém hospodárenia na pôde, vytvorili sa vhodné podmienky na rozvoj ekologického poľnohospodárstva. Prvá biofarma vznikla v roku 1927, zatiaľ čo u nás to bolo až v roku 1991. Vstup krajiny do Európskej únie predpokladá množstvo zmien predovšetkým v legislatíve ekologického poľnohospodárstva a od tejto zmeny sa odvíjajú ďalšie podstatné ako napr. organizácia, napĺňanie cieľov Akčného plánu pre ekologické poľnohospodárstvo a pod. Slovensko zaostáva aj vo vstupe do Európskej únie v porovnaní s Rakúskom. Vybrané krajiny Európskej únie, ako je Rakúsko a Nemecko, sú na popredných priečkach dosahovania pozitívnych výsledkov v ekologickom hospodárení. Nemecko ako krajina, ktorá vykazuje najvyšší obrat z predaja biopotravín za rok 2009 a Rakúsko ako krajina s najvyšším podielom ekologicky obhospodarovanej plochy.

Podľa mnohých vyjadrení autorov zvyšovanie výroby biopotravín v Európskej únii sa dá očakávať už v najbližších rokoch. Po roku 2025 výrazne vzrastie dostupnosť a stabilita dodávky potravín a tým sa zlepší prístup k potravinám aj na základe revitalizovaných vidieckych oblastí. Taktiež sa zvýši záujem spotrebiteľov o biotraviny z dôvodu vyváženého a zdravšieho stravovania.

V Slovenskej republike možno očakávať zvýšený export. V súčasnosti o dopestovanú bioprodukciu majú záujem predovšetkým zahraniční odberatelia, pretože slovenskí spotrebiteľia sú nedostatočne informovaní a tým domáca spotreba bioproduktov výrazne zaostáva. Zmena tohto stavu je potrebná predovšetkým zvýšenou spoluprácou s inštitúciami školstva, zdravotníctva, životného prostredia, ako aj nevládnymi organizáciami.

V konečnom dôsledku možno dedukovať, že budúcnosť zvyšovania výroby biopotravín na Slovensku, ako aj v iných štátoch EÚ je reálna. Dôležité je držať sa akčných plánov ekologického poľnohospodárstva, naplňovať stanovené ciele, zvyšovať motiváciu biofarmárov, zlepšiť dostupnosť informácií pre spotrebiteľov a efektívne využívať finančné prostriedky.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

- 1 ŠIMČÁK, Peter. et al. 2003. *Ekonomika výroby bioproduktov*. Nitra: SPU Nitra. 2003. 168 s. ISBN 80-8069-232-7.
- 2 PAŠKA, Ľubomír. 2003. *Manažment ekologickej poľnohospodárskej výroby*. Nitra: SPU Nitra. 2003. 80 s. ISBN 80-8069-279-3.
- 3 MINISTERSTVO PÔDOHOSPODÁRSTVA A ROZVOJA VIDIEKA SR. 2010. *Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike za rok 2009*. Bratislava: Glasstrading s.r.o. – Vydavateľstvo NOI Bratislava, 2010, s. 63. ISBN 978-80-89088-95-9.
- 4 KOVÁČ, Karol - MACÁK, Milan. 2007. *Ekologické pestovanie rastlín*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, 2007. 160 s. ISBN 978-80-8069-921-5.
- 5 PAŠKA, Ľubomír. 2003. *Manažment ekologickej poľnohospodárskej výroby*. Nitra: SPU Nitra, 2003. 80 s. ISBN 978-80-8069-279-7.
- 6 LACKO-BARTOŠOVÁ, Magdaléna et al. 1995. *Ekologické poľnohospodárstvo*. Nitra: Vydavateľstvo EKO. 1995. . ISBN 978-80-8069-556-9.
- 7 BANDLEROVÁ, Anna. et al. 2007. *Agrárne právo Európskej únie*. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre. 2007. 218 s. ISBN 978-80-8069-990-1.

Časopisecké zdroje

- 1 ROHNER-THIELEN, Elisabeth. 2010. *Eurostat Statistics in focus 10/2010*. European Union, 2010. ISSN 1977-0316.

Internetové zdroje

- 1 *Ekologické poľnohospodárstvo môže posilniť vidiecku ekonomiku*. 2009. In: *Rural Europe*, [online], č. 77, s. 8. [cit. 2011-05-01]. Dostupné na: < http://www.agroporadenstvo.sk/ep/ekol_ekon.pdf>.
- 2 *Perspektiven für eine sichere Zukunft*. 2010 [online]. Lebensministerium Öffentlichkeitsarbeit. Dostupné na: < <http://land.lebensministerium.at/article/articleview/84247/1/29620/>>.

-
- 3 *Biologische Landwirtschaft in Österreich*. 2009 [online] Wien: Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft, 2009. s. 40. Dostupné na:
< land.lebensministerium.at/filemanager/download/67206/>.
  - 4 *Grüner Bericht 2010*. 2010 [online] Wien: Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft, 2010. Dostupné na:
< www.gruenerbericht.at/cm2/index.php?option=com>.
  - 5 KARKUTÍN, David. 2010. Poľnohospodárske družstvo Važec podnecuje k ďalšiemu rozvoju ekologické. In *Agromagazín 10/2010*. [online], roč. XII, 2010, č. 10/2010, s. 7- 9. Dostupné na:
<<http://www.polytechnika.sk/admin/files/313.pdf>>.
  - 6 *Unabhängige Kontrollstellen*. 2011 [online]. Dostupné na:
< <http://www.landnet.at/article/articleview/17197/1/5042/>>.
  - 7 *O nás*. 2010 [online] Ekotrend Myjava spol. s r.o.. Dostupné na:
< <http://www.ekotrendmyjava.sk/sk/o-nas>>.
  - 8 *Bitúnok – Važec*. 2010 [online] Liptovský Mikuláš: ENGOM, s.r.o., 2010, s.7-13.Dostupné na: <eia.enviroportal.sk/dokument.php?id=94730>.
  - 9 *Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2010*. 2005 [online] Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva SR, 2005. Dostupné na:
< http://www.fesrr.uniag.sk/pcleu/sites/default/files/02_%20akcny_plan.pdf>.
  - 10 *Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike za rok 2009*. Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva SR, 2010, s. 63. Dostupné na:
< www.mpsr.sk/download.php?fID=2655>.
  - 11 LEŠINSKÝ, Daniel. 2009. *Pracovný zošit. Ekologické poľnohospodárstvo a predaj z dvora*. 2009 [online] Ekotrend Slovakia – vzdelávací kurz projektu „Z dvora“ .[cit. 23.3.2011]. Dostupné na:
<http://www.predajzdvora.sk/fileadmin/user_upload/dokumenty/Pracovn%C3%BD%20zosit%201.pdf>.
  - 12 Zákon č. 189/2009 Z.z. o ekologickej poľnohospodárskej výrobe z 29.apríla 2009. [cit. 23.3.2011]. Dostupné na internete:
< <http://www.mpsr.sk/sk/index.php?navID=27&navID2=27&sID=23&id=1739>>.
  - 13 PROKOVÁ MALIŠOVÁ, Helena. 2009 [online]. *Ekologické poľnohospodárstvo na Slovensku*. [cit. 23.3.2011]. Dostupné na:
-

-
- <<http://www.ekologika.sk/prispevky/prispevky/ekologicke-polnohospodarstvo-na-slovensku.html>>.
- 14 KRETTNER, Anton. *Podnikanie na pôde pri ekologickom spôsobe hospodárenia*. [online].[cit. 22.3.2011]. Dostupné na:
<<http://bandlerova.weby.uniag.sk/files/rackova/PDF/Kretter.pdf>>.
- 15 *Zahlen, Daten, Fakten: Die Bio-Bransche 2011*. 2011 [online] Berlin: Bund Ökologische Lebensmittelwirtschaft e. V. (BÖLW), 2011, s. 36. Dostupné na:
<www.boelw.de/uploads/media/pdf/.../Zahlen_Daten_Fakten/ZDF2011.pdf>.
- 16 *Österreich baut Spitzenplatz in Europa im Biobereich weiter aus*. 2010 [online]. [cit. 10.5.2011]. Dostupné na:
<<http://land.lebensministerium.at/article/articleview/84498/1/4955/>>.
- 17 DROBNÁ, Jarmila et al. 2011. *Správa o výkone kontroly a certifikácie v ekologickej poľnohospodárskej výrobe za roka 2010*. [online] 2011[cit. 23.4.2011]. Dostupné na:
<http://www.naturalis.sk/fileadmin/userfiles/spravy/Sprava_2010_www.pdf>.
- 18 LEHOCKÁ, Zuzana - KLIMEKOVÁ, Marta. *Ekologické poľnohospodárstvo – Šanca pre Európu aj pre Slovensko*. [online] Piešťany: VÚRV. [cit. 23.3.2011]. Dostupné na:
<<http://www.sasaslovakia.sk/fileadmin/sasa/subory/publikacie/Ekologick%C3%A9%20po%C4%BEnohospod%C3%A1rstvo%20%20%C5%A1anca%20pre%20Eur%C3%B3pu%20aj%20Slovensko.pdf>>.
- 19 LEHOCKÁ, Zuzana - KLIMEKOVÁ, Marta. *Kam smeruje výskum v ekologickom poľnohospodárstve?* [cit. 22.3.2011]. Dostupné na:
<http://www.agroporadenstvo.sk/ep/vyskum_ep.pdf>.
- 20 LIESKOVSKÁ, Vanda et al. *Retail Manažment bioproduktov v podmienkach SR*. [online] [cit. 22.3.2011]. Dostupné na:
<<http://www3.ekf.tuke.sk/konfera2010/zbornik/files/prispevky/LieskovskaVanda.pdf>>.
- 21 TATARKA, Peter. 2009. *Legislatíva ekologického poľnohospodárstva*. In *Pracovný zošit. Ekologické poľnohospodárstvo a predaj z dvora*. 2009 [online] Ekotrend Slovakia – vzdelávací kurz projektu „Z dvora“, s. 4. Dostupné na:
<http://www.predajzdvora.sk/fileadmin/user_upload/dokumenty/Pracovn%C3%BD%20zosit%201.pdf>.
- 22 *Čo sú bioprodukty*. 2010 [online] Levoča : Ekotrend Slovakia – Zväz ekologického poľnohospodárstva, 2010. [cit. 24.3.2011]. Dostupné na:
<<http://www.ecotrend.sk/bioprodukty/co-su-bioprodukty/>>.
-

-
- 23 *Biopotraviny*. 2010 [online] [cit. 23.3.2011]. Dostupné na:
<<http://www.slneznica.sk/poradna/>>.
- 24 *História v Európe*. 2010 [online] Levoča : Ekotrend Slovakia – Zväz ekologického poľnohospodárstva, 2010. [cit. 23.3.2011]. Dostupné na:
< <http://www.ecotrend.sk/ekopol/historia-v-europe/>>.
- 25 BANDLEROVÁ, Anna. *Ekologické poľnohospodárstvo*. [online] [cit. 22.3.2011]. Dostupné na:
< <http://bandlerova.weby.uniag.sk/files/agrarne/ap12.ppt>>.
- 26 *Definition of Organic Agriculture*. 2010. [online] [cit. 22.3.2011]. Dostupné na:
< http://ifoam.org/growing_organic/definitions/sdhw/pdf/DOA_Slovakian.pdf>.
- 27 SCHLOSSEROVÁ, Juliana. 2010. *Legislatíva ekologického poľnohospodárstva*. [online] [cit. 28.4.2011]. Dostupné na:
< <http://www.biospotrebitel.sk/clanok/1645-legislativa-ekologickeho-polnohospodarstva.htm>>.

Prílohy

Príloha 1

Vlastná predajňa PD Važec

Zdroj: AgroMagazín 10/2010

Príloha 2

PD Važec

Zdroj: AgroMagazín 10/2010